

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 1.000 fr. per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, 2000 Antwerpen

DE HERVORMING VAN DE RECHTSPLEGING IN STRAFZAKEN

1. De zending van de koninklijke commissaris.

In België worden de regels van de rechtspleging in strafzaken bepaald door een Franse wet van 1808, «Code d'Instruction Criminelle», die zelfs in Frankrijk sedert 1958 niet meer van kracht is. De herziening van dit wetboek werd reeds in 1831 bevolen door artikel 139 van de Grondwet maar, spijs die aansporing tot hervorming, zijn deze bepalingen nog steeds geldend. Bij Koninklijk Besluit van 12 juli 1962 werd de opdracht de hervorming van de strafrechtspleging aan de Regering voor te stellen aan Prof. Bekaert toevertrouwd.

Talrijke gebreken maakten deze hervorming noodzakelijk : wanorde in de algemene conceptie, onnauwkeurigheid in de redactie (zie art. 135 en 235), geen aanpassing aan de evolutie van de strafwetenschap en aan de eisen van de strafuitvoering. Niettegenstaande die gebreken heeft het «Wetboek van strafvordering» 160 jaar stand gehouden. Het blijkt dus bijzonder stevig en betrouwbaar te zijn ⁽¹⁾. Het is geruststellend voor de rechter, de beschuldigde ⁽²⁾, het openbaar ministerie en de gemeenschap.

Om zijn opdracht te vervullen houdt de koninklijke commissaris rekening met de moderne nationale en buitenlandse opvattingen. Congressen, wetten, rechtsleer en tijdschriften hebben nieuwe principes veropenbaard. Men moet vanzelfsprekend rekening houden met de eenmaking of de aanpassing van de rechtsstelsels in de Benelux landen. Bovendien vereist de hervorming lange en uitgebreide opzoekingen in leer, rechtspraak, vreemde wetgevingen en internationale verdragen. Kontakten werden nuttig genomen met het Parlement, de balie en de magistratuur uit België en andere landen. Intussen ontwikkelt zich echter het gerechtelijk leven verder. Gedeeltelijke hervormingen waren nodig om de rechtszekerheid te bewaren ; ze werden snel verwezenlijkt door de medewerking van de koninklijke commissaris, de minister van Justitie en de leden van het Parlement in het kader van de algemene herziening. De 51 artikelen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking op het hof van assisen en de samenstelling van de jury zijn reeds zonder betwisting goedgekeurd en in werking getreden. In andere wetten werd de territoriale bevoegdheid van de procureur des Konings en van de onderzoeksrechter uitgebreid ⁽³⁾ en de eedaflegging van de deskundigen gewijzigd ⁽⁴⁾. Sommige herzieningen zijn nog in voorbe-

reiding, zoals de verlenging van de termijnen van dagvaarding en van de voorzieningstermijnen in strafzaken ⁽⁵⁾. De principes die deze gedeeltelijke hervormingen hebben beheerst zullen in het nieuw wetboek geldig zijn.

Aldus werd de koninklijke commissaris verplicht een groot gedeelte van zijn activiteit te wijden aan de voorbereiding van al deze teksten alsook aan voorontwerpen tot wijziging van artikel 471 en volgende van het S.W.B. en van bijzondere strafwetten, zoals de wet op de wapens en de munitie, de beteugeling van de verkeersmisdrijven en het probleem van de hold-ups. Tengevolge van deze nieuwe persoonlijke zendingen liep de hervorming van de strafrechtspleging enkele vertragingen op.

II. De hervorming van het Wetboek van Strafvordering.

Het is nu aangewezen de huidige stand van de herziening van de strafrechtspleging te onderzoeken.

Een goede procedure in strafzaken schommelt noodzakelijkerwijze tussen twee essentiële belangen die zich laten gelden in bijna alle problemen van de strafvordering : het collectief belang bij een snelle en billijke beteugeling van de misdrijven ; het individueel belang bij de uitoefening van een volledig gewaarborgde verdediging. Men mag daarbij niet uit het oog verliezen dat de strafprocedure geen autonome juridische discipline is : ze houdt verband met het strafrecht en met de rechtspleging in burgerlijke zaken. Sommige principes van het strafrecht beheersen de ganse strafvordering, zoals bv. de drieledige indeling der misdrijven en de keuze tussen straf en veiligheidsmaatregel. De principes en de teksten van de rechtspleging in burgerlijke zaken zijn het gemeen recht van alle procedures, dus ook van de strafvordering. De recente afkondiging van het Gerechtelijk Wetboek is terzake dan ook van groot belang.

Dit verband met het strafrecht en de burgerlijke rechtspleging vindt men terug in de splitsing tussen het voorbereidend onderzoek en het onderzoek ter terechtzitting. Een groot gedeelte van het voorbereidend onderzoek is eigen aan het strafrecht en heeft geen corresponderende instelling in de rechtspleging in burgerlijke zaken. Dit geldt bv. voor de volledige of gedeeltelijke geheimhouding van het onderzoek. Integendeel kunnen de regels van het onderzoek ter terechtzitting zoveel mogelijk uitgewerkt worden in het kader van de burgerlijke procedure : bv. het principe van de gelijkheid der partijen.

In het ontworpen wetboek van strafvordering zijn de bijzonderste nieuwigheden de volgende:

Het eerste boek is gewijd aan de regels die de *uitoefening van de strafactie* beheersen. Dit begrip is in ons recht enigszins nieuw. Het dekt twee rechtsvorderingen: de openbare, die toevertrouwd is aan het openbaar ministerie, en de private, die overgelaten is aan de benadeelde persoon. Beide vorderingen leiden tot de veroordeling van de dader van het misdrijf. De private strafactie moet tegelijkertijd leiden tot het herstel van de schade.

Om de positie van de benadeelde persoon beter te kenmerken werd de uitdrukking «hen die schade hebben geleden» gebruikt in art. 3 van de wet van 17 april 1878 vervangen in de nieuwe tekst door «de persoon die benadeeld is door het misdrijf in een particulier belang». De nieuwe terminologie legt de nadruk op het onderscheid tussen het particulier nadeel dat een persoon ondervindt in de zin van het privaatrecht en de schade berokkend aan de maatschappij waarvan het herstel in de bevoegdheid ligt van het openbaar ministerie. Dit legt dan duidelijk uit waarom de benadeelde persoon volkomen vreemd zal blijven aan het toekennen van de schorting, het bepalen van de straf of aan de keuze van de veiligheidsmaatregel.

Voor het overige zal de burgerlijke partij het recht hebben deel te nemen aan de opsporing van de misdrijven, de inzameling der bewijzen en in het bijzonder aan het deskundig onderzoek; in een woord aan al wat nodig is tot de vaststelling van het feit dat de schuld uitmaakt die door art. 1382 van het B.W. wordt geëist.

De burgerlijke partij heeft dus meer rechten in deze nieuwe opvatting van het ontworpen wetboek, maar dienvolgens heeft ze ook meer verantwoordelijkheden. Ze zal kunnen veroordeeld worden zoals voorheen in de kosten van het geding en tot de vergoeding van de schade die ze veroorzaakt heeft door haar roekeloos en lichtzinnig optreden. Daarom moet ze ertoe gerechtigd worden op degelijke wijze haar rechten uit te oefenen. Ze zal derhalve in de gelegenheid worden gesteld kennis te krijgen van het onderzoek en desnoods van het stellen van de zaak voor de onderzoeks- en vonnisgerechten.

Om dit doel te bereiken ziet de koninklijke commissaris de mogelijkheid in een nieuw begrip in het leven te roepen waardoor het slachtoffer van het misdrijf het recht zal hebben een verklaring van benadeelde persoon (6) af te leggen. Dit zou een soort van officiële akte zijn waardoor de benadeelden en hun raadslieden de toelating kunnen bekomen van de bevoegde overheid naar behoren ingelicht te worden i.v.m. de uitoefening van hun rechten. Willen deze personen de rechten van een partij uitoefenen en de uitvoering van bepaalde taken bekomen, dan moeten ze zich natuurlijk burgerlijke partij stellen.

Het eerste boek handelt nog over de toepasselijkheid van de strafwet in de tijd en in de ruimte, de schorting en het verval van de strafvordering en in het bijzonder over de prejudiciële geschillen. Al deze regels werden vereenvoudigd. Zo werden bv. de bepalingen over de stuiting en de schorting van de straf en van de strafvordering eengemaakt. Deze hoofdstukken werden ook aangepast aan de rechtsleer en aan de rechtspraak. De teksten van dit eerste boek zijn klaar.

Het tweede boek bevat de *algemene regels voor de opsporing en de vaststelling van de misdrijven*. Het is onderverdeeld in drie titels.

De eerste titel regelt de uitoefening van de *gerechtelijke politie*. De tekst ervan is klaar. De processen-verbaal zullen geen bewijskracht meer hebben tot het tegendeel bewezen is. Ze zullen voortaan slechts waarde hebben als inlichting. Die vereenvoudiging zal de beroepen in cassatie wegens vormgebrek doen vermijden.

Bijzondere regels zullen van kracht worden voor het verhoor i.v.m. zedenfeiten van minderjarigen beneden de volle leeftijd van 16 jaar. In deze gevallen dringt zich een bijzonder regime op daar de kinderen bijna altijd getraumaliseerd worden door het misdrijf en soms ook door het gerechtelijk optreden. Na het advies van talrijke deskundigen te hebben ingewonnen heeft de koninklijke commissaris een nieuwe regeling voorgesteld met een dubbel doel: het verhoor van kinderen overlaten aan specialisten die zowel op de hoogte zijn van de kindpsychologie als van de vereisten van de strafvordering en het aantal ondervragingen tot het onontbeerlijk minimum beperken. Het verhoor wordt in dit systeem toevertrouwd aan «jeugdonderzoekers». Wanneer deze geen licentie in de rechten of in de criminologie zijn, mag de officier van gerechtelijke politie, die belast is met het strafonderzoek, de ondervraging bijwonen. Elk nieuw verhoor moet het voorwerp uitmaken van een gemotiveerde beslissing van de gerechtelijke overheid die de ondervraging gelast. Wanneer het verhoor van minderjarigen in andere gevallen een blijvende stoornis kan teweegbrengen voor hun geestelijke gezondheid, of tot onzekerheid kan leiden met betrekking tot de waarheid is de procureur des Konings ertoe gemachtigd het bovengemeld bijzonder verhoor te bevelen.

De tweede titel van boek II is ook klaar en is gewijd aan het *opsporingsonderzoek van de procureur des Konings*. Deze «praetoriaanse» enquête zal verheven worden tot een instelling. In de praktijk worden 90 % van de correctionele zaken aangebracht bij wege van dagvaarding gesteund op het opsporingsonderzoek van het parket. In de toekomst wordt die onderzoeksprocedure het gemeen recht voor overtredingen, wanbedrijven en correctionaliseerbare misdaden. Het gerechtelijk onderzoek blijft de regel voor de niet-correctionaliseerbare misdaden en ook wanneer het onderzoek, wegens de kiese aard van de zaak of wegens de noodzakelijkheid beroep te doen op een onderzoeksrechter aan deze laatste moet toevertrouwd worden. Ter vereenvoudiging wordt de correctionalisering opgeheven en op grond van de wet automatisch gemaakt. Aldus kan de procureur des Konings rechtstreeks voor de correctionele rechtbank een persoon, die van een correctionaliseerbare misdaad is beschuldigd, dagvaarden.

De derde en laatste titel van boek II organiseert het *gerechtelijk onderzoek*. Hij is de meest belangrijke titel. Het onderzoek zal voor een kort aantal dagen kunnen geheim verklaard worden. Deze geheimhouding ten opzichte van de verdachte en van het publiek houdt een verbod in van openbaarmaking van welke aard ook. In sommige gevallen kan die geheimhouding verlengd worden door de raadkamer. Deze nieuwigheid biedt een dubbel voordeel: men belet dat het onderzoek zou kunnen gedwarsboomd worden en dat de eer van de beschuldigde zou worden geschaad. Het algemeen en het individueel belang worden dus verdedigd. De geheimhouding zal door alle partijen kunnen aangevraagd worden.

Het deskundig onderzoek wordt opgevat als een objectief streven naar de waarheid. De deskundige moet een specialist zijn belast met de aanvulling van de technische informatie van de rechter en van alle partijen. Daarom moet hij hun vertrouwen genieten. Om dit vertrouwen te verwekken wordt de mogelijkheid ingezien een lijst van deskundigen op te maken waaraan de rechters, het openbaar ministerie en de advocaten medewerken. Het opstellen van deze lijsten zal toevertrouwd worden aan het hof van beroep. De lijsten zullen nochtans gelden voor het ganse land. De leden van de inrichtingen van hoger en technisch onderwijs van de staat of gesub-

sidieerd door de staat en de personen bekleed met een openbaar ambt zullen voortaan verplicht zijn gevolg te geven aan hun aanstelling als deskundige door de gerechtelijke overheid. Andere deskundigen zullen kunnen aangesteld worden mits een gemotiveerde beslissing. De partijen zullen in de meeste gevallen vorderingen of vragen kunnen richten tot de onderzoeksrechter i.v.m. de keuze van de deskundige, de bepaling van zijn zending, de beoordeling van zijn vaststellingen en de bespreking van zijn verslag voor de sluiting van het onderzoek. Bij weigering van de onderzoeksrechter daarop in te gaan is een verhaal voor de raadkamer mogelijk zonder vertraging voor het onderzoek. Het opmaken van een dubbel dossier is in dit geval bijzonder nuttig.

In principe staan alle partijen in het gerechtelijk onderzoek op dezelfde voet. Er is slechts een uitzondering wanneer de opsporing naar het feit en naar de dader zou kunnen belemmerd worden. Dezelfde regels zullen mutatis mutandis gelden in het onderzoek van de vonnisgerechten.

Daar de Wetgevende Kamers binnenkort zullen geroepen worden zich uit te spreken over een ministerieel ontwerp over de voorlopige hechtenis werd het opstellen van de teksten dienaangaande uitgesteld tot na de voltooiing van de procedure voor de vonnisgerechten.

De rol van de raadkamer bij het toezicht op het onderzoek ligt thans ter studie. De koninklijke commissaris wil aan de raadkamer de macht geven de leemten van het onderzoek aan te vullen en over de beroepen ingesteld tegen de akten van de onderzoeksrechter te beslissen. Haar wordt in een zeer brede mate de verantwoordelijkheid van de toenmalige kamer van inbeschuldigingstelling overgedragen zonder nochtans het recht van toezicht en van evocatie van het hof van beroep af te schaffen.

Daardoor zal de raadkamer zich met volle kennis van zaken kunnen uitspreken bij de sluiting van het gerechtelijk onderzoek. Is het onderzoek niet volledig, dan kan de raadkamer ambtshalve, op vordering van het openbaar ministerie of op verzoek van de partijen een verder onderzoek gelasten. Is het onderzoek volledig, dan verleent ze hetzij een beschikking van ontlating van de onderzoeksrechter indien het blijkt dat er noch misdrijf noch tenlastelegging is tegen een bepaalde persoon; hetzij een beschikking van buitenvervolginstelling indien een of meer personen in beschuldiging werden gesteld maar er geen reden is om de beschuldiging te weerhouden; hetzij een beschikking van verwijzing naar de bevoegde politie- of correctionele rechtbank of naar de raadkamer van beroep indien het hof van assisen bevoegd is.

Het derde boek is bijna voltooid en is gewijd aan de *procedure voor de vonnisgerechten*. De voornaamste inspiratiebronnen ervan zijn de Engelse en de burgerlijke procedure. Aan de partijen wordt het recht toegekend eigenmachtig te ageren bij de behandeling van de zaak ter terechtzitting. De rechter zal de mogelijkheid krijgen, indien het behoort, de procedure te splitsen in een debat over het feit en de schuld en de bepaling van de straf en van de veiligheidsmaatregel of de keuze tussen beide.

Het gemeen recht voor de procedure ter terechtzitting is de rechtspleging voorzien voor de correctionele rechtbank. Die procedure zal voor de politierechtbanken versoepteld en vereenvoudigd worden daar de zaken er talrijker zijn, betrekkelijk minder belangrijk en vlugger afgehandeld. Anderzijds wordt het plechtig karakter van de procedure ter terechtzitting in het hof van assisen behouden.

De grondbeginselen voor de procedure ter terechtzitting zijn de volgende: benadering van het beschuldigend karakter van de burgerlijke procedure; rechtstreeks optreden van de partijen; ondervraging van de beschuldigde door het openbaar ministerie, de advocaten en de andere partijen; recht van de beschuldigde te weigeren te antwoorden; rechtstreekse ondervraging van de deskundigen en van de getuigen door de partijen.

Alles geschiedt onder toezicht van de voorzitter, die de debatten leidt, uitspraak doet over de incidenten en de orde ter terechtzitting handhaaft. De voorzitter stelt alles in het werk om de rechten van alle partijen te vrijwaren en om de waarheid te ontdekken. Daarom kan hij, in iedere stand van het geding, gelasten dat nieuwe onderzoeksoptredachten worden vervuld. Desnoods mag hij persoonlijk ondervragen indien hij meent dat het onontbeerlijk is om de waarheid aan de dag te brengen. Alle partijen hebben het recht aan de voorzitter te vragen dat bepaalde toestanden of verklaringen op het zittingsblad zouden geakteerd worden, doch de voorzitter is meester om over deze vragen te beslissen.

De procedure voor het hof van assisen blijft mondeling maar verklaringen kunnen in geval van ziekte of van afwezigheid ter kennis van de jury worden gebracht in de originele tekst op voorwaarde dat de gezworenen en de partijen fotoafdrucken ervan hebben. De voorzitter van het hof beschikt ook over een discretionaire macht onder tegensprekelijk toezicht van de partijen. Een belangrijke vraag stelt zich: vermits de nieuwe positie van de voorzitter hem buiten de debatten stelt zou het niet wenselijk zijn dat hij de beraadslaging van de jury met raadgevende opdracht zou bijwonen?

Het beroep tegen de beslissingen van de correctionele rechtbank zal behandeld worden volgens de procedure van eerste aanleg. Dhr. Volksvertegenwoordiger Charpentier stelt voor de termijnen om beroep aan te tekenen te verdubbelen. Deze nieuwigheid kan een betere rechtsbedeling verzekeren.

Een vierde en vijfde boek zullen gewijd worden aan de bijzondere rechtsplegingen en de uitvoering van de straf. Deze twee boeken zijn in voorbereiding maar kunnen afzonderlijk worden opgevat.

Het zesde boek wordt besteed aan de regeling van de beteugeling van de misdrijven voorzien door de *bijzondere wetten*. Er bestaan voor het ogenblik 1100 bijzondere wetten die bijna allen afwijken van het eerste boek van het S.W.B. en van de principes van het Wetboek van Strafvordering. Deze toestand veroorzaakt onoverkomelijke moeilijkheden die de rechtszekerheid schaden. De ideale oplossing is een algemeen samenhangend systeem opbouwen. Doch de meeste bijzondere wetten zijn gestructureerd op grond van organieke opvattingen die zo van elkaar verschillen dat ze beroep doen op vaak onverzoonbare beteugelingstechnieken. Derhalve heeft de koninklijke commissaris een soepeler en meer verscheiden regime verkozen. De bijzondere wetten zullen gegroepeerd worden in categorieën onderworpen aan gemeene regels. Om daartoe te komen werd een volledige inventaris van de teksten opgemaakt. Het voorlopig plan van codificering bevat de algemene regels van de strafpolitiek. Bovendien werden bijzondere bepalingen voor de bevoegdheid, de procedure, de opsporing en de vaststelling van de misdrijven, de verjaring van de strafdordering en de dadingsprocedure overwogen.

Documentatie :

— Verslag aan de Kommissies van Justitie van Kamer en Senaat door de heer H. Bekaert, koninklijke commissaris voor de hervorming van de strafrechtspleging, uitgebracht op 20 november 1968, betreffende de staat van zijn werkzaamheden.

— J. Messine, Où en est la réforme de la procédure pénale ?, Journal du Tribunaux, 15 november 1969.

(1) H. Bekaert, Cinquante ans de Procédure Pénale en Belgique et à l'Etranger, R.D.P., Publication Jubilaire, 1957, blz. 67 e.v.

(2) Om de persoon die in het strafproces door een gerechtelijke overheid betrokken is aan te duiden, gebruikt het huidige wetboek van Strafvordering drie termen: verdachte, beklaagde en beschuldigde. De positie en de prerogatieven van deze drie personen zijn dezelfde zodat de koninklijke commissaris alleen de term beschuldigde zal weerhouden.

(3) Wet van 27 maart 1969, B.S. 18 april 1969.

(4) Wet van 27 maart 1970, B.S. 14 april 1970.

(5) Wetsvoorstel van de heer Charpentier, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Zittijd 1969-1970, 23 juni 1970, nr. 727, 1.

(6) J. Du Jardin, La personne lésée en procédure pénale, R.D.P. april 1969, blz. 673 e.v.

HET BENELUX MERKENRECHT

Inleiding.

1. Op 19 maart 1962 werd door België, Nederland en Luxemburg, na jarenlange voorbereiding, het *Benelux-verdrag inzake de warenmerken* ondertekend.

Krachtens artikel I van dit verdrag nemen de Hoge Verdragsluitende Partijen de *eenvormige Beneluxwet op de warenmerken* die als bijlage bij het verdrag is gevoegd, in hun nationale wetgeving op en stellen zij een voor hun landen gemeenschappelijke dienst in onder de naam Benelux-Merkenbureau.

Waar de bekrachtiging van dit verdrag in Nederland reeds in 1963 en in Luxemburg in 1966 geschiedde, duurde het in België tot 18 juni 1969 eer de tekst door de beide Kamers was gelooft (1). De Belgische goedkeuringswet dateert van 30 juni 1969 (2).

Het verdrag is bijgevolg — overeenkomstig zijn artikel 13 — in werking getreden op 1 juli 1969. De eenvormige wet treedt in werking achttien maand na deze datum, dit is op 1 januari 1971. Het verdrag geldt in beginsel voor minimum vijftig jaar. Vervolgens blijft het voor achtereenvolgende tijdvakken van tien jaar van kracht tenzij één der Hoge Verdragsluitende Partijen één jaar voor de afloop van het lopend tijdvak de andere partijen in kennis stelt van haar voornemen dit verdrag te beëindigen (3).

2. De nieuwe regeling die aldus tot stand komt werd bestempeld als een totale omwenteling in het thans in de Beneluxlanden vigerend merkenrecht (4).

Wat België betreft moet onderstreept worden dat op datum van 1 januari 1971 de basiswet van 1 april 1879 op de fabrieks- en handelsmerken alsook het koninklijk besluit van 29 januari 1935 betreffend de collectieve merken zullen opgeheven zijn en vervangen door de eenvormige Beneluxwet (5). Alleen de strafbepalingen voorzien bij artikel 8 tot 15 van de wet van 1 april 1879 zullen hun geldingskracht behouden. Ook na het in werking treden van de Beneluxwet zal het derhalve in België mogelijk blijven merkinbreuken, voor zover zij vallen onder artikel 8 en 9 van de wet van 1879, strafrechtelijk te vervolgen.

Gezien de nakende hervorming lijkt het nuttig de belangrijke wijzigingen tegenover het thans in ons land geldend merkenrecht aan te stippen.

Grondidee.

3. Het hoofdbeginsel van de nieuwe regeling bestaat hierin dat de Beneluxlanden, wat het merkenrecht betreft, worden beschouwd als één territorium binnen wiens grenzen alle merken, ongeacht de nationaliteit van de houder, worden onderworpen aan eenzelfde een-

vormige beschermingsregeling. In dit nieuw systeem zal, onder voorbehoud van de in de overgangsbepalingen voorziene vrijwaring van verkregen rechten, het uitsluitend recht op een merk zich automatisch uitstrekken over gans het Beneluxgebied.

Hierdoor wilde men hoofdzakelijk vermijden dat de uitoefening van een uitsluitend recht op een merk een hindernis zou vormen voor een vrij goederenverkeer dat vereist is voor de economische eenheid onder de Beneluxlanden. Concreet gezien, streven het merkenverdrag en de eenvormige wet ernaar, gedaan te maken met situaties waarbij dezelfde merken voor dezelfde waren in twee of in de drie Beneluxlanden toebehoren aan *verschillende* — eventueel economisch verbonden — personen die zich, krachtens hun uitsluitend recht in één land, kunnen verzetten tegen invoer van identiek gemerkte waren uit het ander land. Na het in werking treden van de eenvormige wet zal het recht op een merk, onder het bovenaangestipte voorbehoud, voor gans het Beneluxgebied slechts door één persoon kunnen verworven en uitgeoefend worden.

De volledige *eenmaking* tenslotte van het merkenrecht, niet alleen wat betreft het ontstaan, maar ook met betrekking tot beschermingsduur, mogelijkheid tot overdracht, gronden van verval en nietigverklaring, bleek noodzakelijk wanneer men wilde voorkomen dat een merkhouders zich in één der Staten zou kunnen verzetten tegen handelingen die in een andere Staat aan eenieder volkomen vrij zouden staan (5).

Waarborgen wat de toepassing der eenvormige wet betreft.

4. Men heeft er ook willen over waken dat de geplande eenmaking niet door nationale driedigheid in de rechtspraak zou gestoord worden.

Als een « onmisbaar hulpmiddel » voor deze eenmaking werd enerzijds bepaald dat het gezag van rechterlijke beslissingen, in een der drie staten gewezen met betrekking tot nietigverklaring of verval van een merkenrecht, in de beide andere staten zal worden erkend en dat de uitgesproken doorhaling door het Benelux-Merkenbureau zal worden verricht. De controle zal hierbij beperkt zijn tot een formele verificatie van het bestaan en het definitief karakter van de gewezen beslissingen (?). Bij deze bepaling moet opgemerkt worden dat ten aanzien van merkenrechterlijke beslissingen die geen betrekking hebben op de nietigheid of het verval van het merkrecht, de algemene regelen betreffend erkenning en exequatur van toepassing blijven. Het gezag en de tenuitvoerlegging van dergelijke beslissingen zullen derhalve onderworpen blijven aan de bepalingen van het Belgisch-Nederlands verdrag van 28 maart 1925 of aan deze van

het verdrag gesloten tussen de Beneluxstaten op 24 november 1961 wanneer dit in werking zal getreden zijn.

Anderzijds werd tot waarborg van een eenvormige interpretatie van de Beneluxmerkenwet de mogelijkheid — eventueel de verplichting — voorzien vragen tot uitlegging van deze wet voor te leggen aan een — op te richten — Benelux-Gerechtshof⁽⁸⁾. Nadruk moet gelegd worden op het feit dat het hier niet gaat om een bevoegdheid tot uitlegging van bepalingen van een internationaal verdrag of van beschikkingen van een krachtens dergelijk verdrag opgerichte instelling, maar wel om de bevoegdheid tot uitlegging van een nationale wet, bevoegdheid die normalerwijze, krachtens de Grondwet, voorbehouden is aan het Hof van Cassatie⁽⁹⁾. De bij deze wetsinterpretatie te volgen procedure ligt bevat in het verdrag van 31 maart 1965 houdend de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof. Dit verdrag werd reeds door de Belgische wetgevende kamers goedgekeurd⁽¹⁰⁾. Bij het ontwerpen van deze bijzondere procedure werd klaarblijkelijk aangeleund bij de krachten de Europese verdragen reeds bestaande prejudiciële procedure. Merkwaardig is dat de ontwerpers van het Verdrag van 1965 blijkbaar de nodige lessen hebben getrokken uit de werking van de interpretatieprocedure der Europese verdragen. Verscheidene punten die, wat de werking van artikel 177 van het E.E.G.-verdrag betreft, nog steeds betwist worden of slechts gaandeweg door de rechtspraak van het Hof van Justitie werden opgelost, werden in het verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof uitdrukkelijk geregeld⁽¹¹⁾.

5. Onderscheid: individuele - collectieve merken.

Zoals in het huidige Belgisch recht wordt in de Benelux-regeling een grotendeels overeenstemmend basisonderscheid gemaakt tussen individuele en collectieve merken. In tegenstelling met eerstgenoemde die betrekking hebben op het onderscheiden der waren van een bepaalde onderneming, dienen de tekens die bij het depot als collectieve merken worden aangeduid, om « één of meer gemeenschappelijke kenmerken te onderscheiden van waren afkomstig van verschillende ondernemingen »⁽¹²⁾.

De nadruk die door het collectieve merk gelegd wordt op vooraf bepaalde eigenschappen, gemeen aan bepaalde van verschillende ondernemingen afkomstige waren, betekent voor het publiek een waarborg betreffende de aard en de kwaliteit der producten. Alhoewel deze essentiële waarborgfunctie niet uitdrukkelijk vermeld wordt door de begripsomschrijving die voorkomt in de eenvormige wet, — dit in tegenstelling met de overeenstemmende omschrijving in artikel 1 en 2 van het Belgisch koninklijk besluit van 29 januari 1935, — wijzen zowel de officiële toelichting als de met betrekking tot collectieve merken ontworpen eigen regelen ongetwijfeld op deze functie van waarborg⁽¹³⁾.

Daar het collectief merk zich van het individueel merk meer door zijn functie dan door zijn aard onderscheidt, kunnen alle tekens die volgens de eenvormige wet voor individueel merk in aanmerking komen ook, mits zij beantwoorden aan de wettelijk bepaalde functie, dienen als collectief merk⁽¹⁴⁾.

In tegenstelling tot het geldend Belgisch recht dat de bevoegdheid tot het houden van een collectief merk beperkt tot beroeps- en coöperatieve verenigingen, verenigingen zonder winst oogmerk en — mits toestemming van de Koning — instellingen ten algemene nutte, wordt in het Beneluxstelsel deze bevoegdheid toegekend aan alle natuurlijke- en rechtspersonen⁽¹⁵⁾.

De houder van het collectief merk mag echter, gezien de controlefunctie die hij moet uitoefenen, op straf van

verval van het uitsluitend recht, geen gebruik maken van het merk voor waren, die afkomstig zijn uit zijn eigen onderneming of uit ondernemingen aan het bestuur of toezicht waarvan hij onmiddellijk of onrechtstreeks deelneemt⁽¹⁶⁾.

De voor individuele merken vastgestelde regelen zijn ook toepasselijk op de collectieve merken. Gezien echter de waarborgfunctie en het feit dat het gebruik van een collectief merk de openbare orde raakt, bevat de eenvormige wet ook enkele bijzondere regelen met betrekking tot het verwerven, het gebruik en het tenietgaan van het recht op een collectief merk. Aldus moet het depot van een collectief merk gepaard gaan met het neerleggen van een reglement op het gebruik en het toezicht dat aan welbepaalde voorwaarden moet voldoen over wier naleving de merkhouders, op straf van verval van het recht, moet waken⁽¹⁷⁾.

Het openbaar ministerie kan de nietigheid inroepen van het depot van een collectief merk ingeval het reglement niet beantwoordt aan de wettelijke voorwaarden of strijdig is met de openbare orde⁽¹⁸⁾.

Mogelijke merktekens — Voorwerp der bescherming.

6. De eenvormige wet houdt een ruime — niet limitatieve — opsomming in van wat als individueel merk kan beschouwd worden. Komen uiteindelijk voor merkenrechtelijke bescherming in aanmerking « alle tekens die dienen om de waren van een onderneming te onderscheiden » (tegenover waren van andere ondernemingen)⁽¹⁹⁾. Het hoofdcriterium is bijgevolg — zoals in het geldend Belgisch recht — het onderscheidend karakter van het als merk aangewend teken. Indien het teken dat als merk is gedeponeerd elk onderscheidend vermogen mist kan ieder belanghebbende, met inbegrip van het openbaar ministerie er, zonder beperking van tijdsduur, de nietigheid van inroepen⁽²⁰⁾.

Vormmerken

7. De vormen van waren of van verpakking zijn uitdrukkelijk als mogelijke merken vermeld. Dit aanvaarden van driedimensionele merken is nieuw tegenover de traditionele opvatting van het Nederlands recht. De Benelux-wet bekrachtigt op dit punt een in verscheidene landen sterk merkbare ontwikkeling⁽²¹⁾. Aan de principiële mogelijkheid tot merkenrechtelijke bescherming van de vorm van producten of verpakking zijn drie beperkingen gesteld. Krachtens artikel I van de wet kunnen niet als merken worden beschouwd « vormen die — door de aard van de waar worden bepaald ; — de wezenlijke waarde van de waar beïnvloeden ; — een uitkomst op het gebied van de nijverheid opleveren ».

De eerste uitzondering betreft vormen die « noodzakelijk » zijn voor het vervaardigen of het in het verkeer brengen van een bepaalde waar. Het monopoliseren hiervan wordt terecht geweerd.

De tweede uitzondering impliceert en beoogt in zekere mate een afgrenzing tussen het domein van het merkenrecht en dit van de bijzondere bescherming der tekeningen en modellen. Het cumuleren van beide beschermingsregelingen voor eenzelfde vorm wordt echter niet uitgesloten. De voorbeelden aangehaald in de Toelichting bij de eenvormige wet verduidelijken wat bedoeld wordt door « vormen die de wezenlijke waarde van de waar beïnvloeden ». Aldus zou de aan een kristallen servies gegeven artistieke vorm niet als merk kunnen worden beschermd. De sierlijke vorm kan hier immers niet gelijkgesteld worden met een « onderscheidend teken ». Met betrekking tot dergelijke voorwerpen bepaalt en verhoogt de vorm in

aanzienlijke mate de « aantrekkelijkheidswaarde » die een « wezenlijk » bestanddeel uitmaakt van deze waren. Indien dergelijke vorm voor bescherming in aanmerking kon kan het slechts zijn in het kader van een hieraan aangepast statuut, namelijk dit van het auteursrecht of van de « tekeningen en modellen ». Daarentegen zou de « onderscheidende » vorm van bijvoorbeeld voedingswaren, die zonder werkelijke invloed is op de intrinsieke waarde ervan, wel als merk kunnen beschermd worden onafgezien overigens van een eventuele bescherming krachtens de modellenwet of het auteursrecht. Tenslotte wordt in de Toelichting aangestipt dat de in de tekst bedoelde wezenlijke waarde die van het produkt zelf is en niet die van de verpakking. De artistieke vorm van de in de parfum-industrie gebruikte flesjes die de wezenlijke waarde van deze flesjes onbetwistbaar beïnvloedt, zou niettemin als merk voor parfumprodukten kunnen beschermd worden.

Door de derde belangrijke uitzondering wil men vermijden dat een langdurig monopolie op gemakkelijke wijze zou kunnen verkregen worden met betrekking tot vormen die omwille van het daaraan verbonden industrieel resultaat hoogstens in het kader van en mits de waarborgen van de octrooiwet bescherming zouden mogen genieten. In de Toelichting wordt uitdrukkelijk gesteld dat dit onzeggen van de merkenrechtelijke bescherming niet beperkt is tot octrooieerbare vormen. Voldoende is dat het aanwenden van die bepaalde vorm voor de ondernemer een werkelijk voordeel bij de vervaardiging of verpakking van de waar betekent.

Aan de hand van voorbeelden werd aangestipt dat de Belgische rechtspraak deze in de eenvormige wet gestelde beperkingen reeds toepaste met beroep op de vereiste van onderscheidend vermogen en originaliteit ⁽²²⁾.

8. Naammerken.

Wat betreft de mogelijkheid een *geslachtsnaam* als merk aan te wenden is de regeling van de eenvormige Beneluxwet ruimer dan het huidige Belgisch recht dat de bescherming in dit geval beperkt tot de *onderscheidende* vorm die aan de naam wordt verleend ⁽²³⁾. Volgens de nieuwe wetgeving kan een geslachtsnaam als merk worden beschermd ongeacht of hij al dan niet in een onderscheidende vorm aangewend wordt. Hierbij moet nochtans opgemerkt worden dat ook met betrekking tot geslachtsnamen, aan de hoofdw waarde voor de bescherming als merk moet voldaan zijn: de naam moet een voldoende onderscheidend vermogen bezitten. Indien hij op zichzelf dit vermogen mist zal hieraan blijkbaar moeten verholpen worden door een karakteristieke vormgeving.

Aan het probleem der rechten van homoniemen werd een oplossing gegeven die steunt op twee elkaar aanvullende beginselen: enerzijds behoudt iedereen het recht op het gebruik van zijn naam; anderzijds echter mag de drager van een naam die als merk door een ander persoon reeds werd gedeponeerd deze naam slechts ter identificatie van zijn persoon gebruiken en derhalve niet om waren te onderscheiden. Deze naam mag niet meer als merk aangewend worden noch in feite als dusdanig dienst doen ⁽²⁴⁾.

9. Geur- en klankmerken.

Uit de voorbereidende werken blijkt dat de officiële instanties van de Beneluxlanden niet de bedoeling hadden *geur- en klankmerken* te beschouwen als individuele merken in de zin van artikel 1 der eenvormige wet. Het bezwaar hiertegen lijkt echter vooral van praktische aard te zijn, namelijk de moeilijkheid bij het deponeren en publiceren van dergelijke mer-

ken ⁽²⁵⁾. Het is aanneembaar dat dit bezwaar in de toekomst grotendeels zal verdwijnen. Reeds nu kan opgemerkt worden dat de tekst van de eenvormige wet een uitbreiding van de merkenrechtelijke bescherming tot *onzichtbare* maar door andere zintuigen waarneembare tekens niet in de weg staat.

10. Dienstmerken.

De zogenoemde *dienstmerken* (« les marques de service »), d.i. de tekens die op dienstverleningen wijzen (b.v. autoverhuurbedrijf, wasserij...) vallen niet onder de toepassing van de eenvormige wet. De bescherming krachtens deze wet wordt alleen toegekend aan tekens die dienen om *waren* te onderscheiden. De uitbreiding van het toepassingsgebied der eenvormige wet tot de dienstmerken werd, gezien de « moeilijkheden verbonden aan de begrenzing van het geografische gebied van de aan die merken toekomende bescherming » « minder wenselijk » en « in ieder geval voorbarig » geacht ⁽²⁶⁾. Dergelijke uitsluiting van de dienstmerken werd blijkbaar in hoge mate bepaald door het thans zowel in België als in Nederland vigerend stelsel waarbij voor dienstmerken in beginsel geen specifieke merkenrechtelijke bescherming openstaat. Bij gebrek hieraan zal men in België de bescherming moeten blijven zoeken in de regelen betreffende de oneerlijke mededinging.

Ontstaan van het recht op een merk.

11. Rechtverkriggend depot.

Krachtens artikel 3 der eenvormige wet wordt het uitsluitend recht op een merk *verkregen* door het *eerste depot* verricht binnen het Beneluxgebied (Beneluxdepot) of voortvloeiend uit een inschrijving bij het Internationaal Bureau voor de Bescherming van de industriële eigendom (internationaal depot). Het Benelux-depot zal mits betaling van rechten geschieden hetzij bij de nationale diensten, hetzij bij het Benelux-Merkenbureau dat zal opgericht worden te 's-Gravenhage ⁽²⁷⁾. Wat België betreft zal de bevoegde nationale dienst bij koninklijk besluit worden aangeduid. Uit de voorbereidende werken blijkt dat de van het Ministerie van economische zaken afhangende dienst voor de bescherming van de industriële eigendom hiervoor zal worden aangewezen ⁽²⁸⁾. In tegenstelling met het huidige regime krachtens hetwelk merken gedeponeerd worden ter griffie van de rechtbank van koophandel van de plaats der inschrijving in het handelsregister betreft het hier een centraliserende maatregel waarvan het doorvoeren wellicht niet zonder praktische moeilijkheden zal gaan.

Deze regeling gesteund op het *rechtverkriggend depot* wijkt af van het thans in de Beneluxlanden geldend recht. Wat België betreft, wordt het uitsluitend recht op een merk verkregen door het eerste kennelijk gebruik in het Rijk (« le premier usage notoire »). De kennelijkheid van het gebruik — bijkomende voorwaarde ingevoerd krachtens koninklijk besluit van 29 januari 1935 — volgt « hetzij uit het feit dat vóór de deponering het merk in de belanghebbende kringen gekend was als dienend ter onderscheiding van de voortbrengselen van een nijverheidsbedrijf of van de voorwerpen van een handel, hetzij uit de deponering zelf » ⁽²⁹⁾. Zo het depot derhalve geen voorwaarde is voor het ontstaan van het recht op een merk is het nochtans wel vereist indien men aanspraak wil maken op het uitsluitend gebruik van een merk ⁽³⁰⁾. De waarde van het depot van een merk ligt volgens het huidige Belgisch recht enerzijds in het bewijs van kennelijk gebruik, anderzijds in de voorwaarde voor de uitoefening of vrijwaring van een uitsluitend recht. Het depot is niet rechtverkriggend

maar wel rechtverklarend. Het verstrekt geen volledige zekerheid wat betreft de titularis van het uitsluitend recht. De rechtsonzekerheid vloeit voort uit het mogelijk bestaan van niet ingeschreven rechten van eerdere maar onbekende gebruikers. Zo deze laatste weliswaar het gebruik van hun merk door de latere deposant niet kunnen verhinderen zijn zij nochtans tot verder gebruik van dit merk gerechtigd.

Het was de bedoeling van de ontwerpers van de eenvormige wet deze rechtsonzekerheid op te heffen door het uitsluitend recht op een merk te doen ontstaan uit het eerste depot. Voor diegene die zich het recht op een merk willen toeëigenen zal het dus onontbeerlijk zijn dit merk tijdig te deponeren.

Terecht werd dan ook opgemerkt dat gezien het praktisch belang van het depot in het huidig Belgisch recht, de Belgische juristen zeker niet geschokt zullen worden door de bewoordingen van artikel 3 der Beneluxmerkenwet ⁽³¹⁾.

12. Nieuwheidsvereiste.

Rechtscheppend is alleen het eerste depot, niet het depot dat geanticipeerd is door op dit tijdstip bestaande en ten tijde van het geding gehandhaafde rechten op overeenstemmende voor soortgelijke waren gedeponeerde merken.

Een bestaand recht op een collectief merk werkt anticiperend zelfs indien het merk betrekking heeft op niet soortgelijke waren ⁽³²⁾. De grotere draagkracht die aldus op dit punt wordt toegekend aan collectieve merken — en die verklaard kan worden door de bijzondere functie van waarborg voor het publiek maakt een verschil uit met het geldend Belgisch recht.

13. Nieuwheidsonderzoek.

In tegenstelling tot het thans geldend Nederlands recht, is de inschrijving van een merk niet onderworpen aan een voorafgaand onderzoek dat zou kunnen leiden tot weigering op grond van eerdere inschrijvingen.

Er werd geoordeeld dat gezien het beginsel van het rechtsverkrijgend depot, dergelijke weigering te belangrijke rechtsgevolgen zou meebrengen daar « zij de deposant eens en voor altijd zou verhinderen een beroep te doen op het uitsluitend recht, zelfs indien de eerdere inschrijvingen, op grond waarvan het merk geweigerd werd, niet of niet meer de basis vormen van uitsluitende rechten » ⁽³³⁾. Het enig onderzoek waartoe de met het in ontvangst nemen van de depots belaste organen overgaan betreft de vormvereisten waaraan het depot onderworpen is.

Weliswaar voorziet de eenvormige wet in de mogelijke instelling — bij uitvoeringsreglement — van een verplicht onderzoek naar eerdere inschrijvingen (nieuwheidsonderzoek) ⁽³⁴⁾. Daarenboven bestaat steeds de mogelijkheid voor de deposant of voor derden, het Benelux-Bureau te verzoeken over te gaan tot dergelijk nieuwheidsonderzoek. Zowel uit de wet zelf als uit de toelichting blijkt echter duidelijk dat dit onderzoek geen rechtsgevolgen meebrengt maar alleen als doel heeft objectieve inlichtingen te verschaffen nopens het uitsluitend recht waarop aanspraak wordt gemaakt. Uitdrukkelijk bepaalt de wet dat « het depot van een merk geen aanleiding kan geven tot enig onderzoek naar de inhoud van het depot, waarvan de uitkomst de deposant zou kunnen tegengeworpen worden door het Benelux-Bureau » ⁽³⁵⁾.

14. Sanctie van gebrek aan nieuwheid.

Iedere « belanghebbende » met uitzondering van het Openbaar Ministerie indien de anticipatie bestaat uit een

individueel merk, kan de nietigheid inroepen van het depot dat niet aan de gestelde nieuwigheidsvereiste voldoet. Het inroepen van deze nietigheid is echter, althans in geval van een anticiperend individueel merk, onderworpen aan de belangrijke voorwaarde dat de houder van de eerdere inschrijving aan het geding deelneemt ⁽³⁵⁾.

Aan de wegens namaking gedaagde zal het dus niet meer volstaan, bij wijze van verdediging, zijn tegenstrever een aantal anticiperende merken van derden voor de voeten te gooien en hem, op grond van deze anticipaties, zijn uitsluitend recht te ontzeggen.

In tegenstelling met het in het Belgisch recht nog steeds aanvaard en toegepast beginsel wordt, volgens het nieuwe stelsel, het « gebrek » voortspruitend uit het bestaan van een vroeger recht, niet gesanctioneerd door een « absolute nietigheid » van het geanticipeerd merk die door iedereen zonder nadere vereiste kan ingeroepen worden.

Het voorgesteld systeem gaat echter ook niet zover het inroepen van de nietigheid van het geanticipeerd merk uitsluitend voor te behouden aan de houder zelf van het anticiperend merk (beginsel van de relatieve nietigheid).

De oplossing van de eenvormige wet is op dit punt — zoals overigens ook op menig ander — een compromis tussen de Belgische en de Nederlandse opvatting terzake: zij beoogt te vermijden dat op al te licitvaardige wijze, meestal bij wijze van verdediging in een inbreukprocedure, het ingeroepen uitsluitend recht in het gedrang wordt gebracht.

Met betrekking tot de verplichte « deelneming » door de houder van de eerdere inschrijving, beperkt de officiële toelichting zich tot de vaststelling dat het « op de weg ligt » van de belanghebbenden « deze deelneming uit te lokken, wanneer de derde (titularis van het ingeroepen anticiperend merk) daartoe niet uit eigen beweging het initiatief neemt ». Terecht wordt in dit verband de mening voorgestaan dat onwil van de regelmatig gedaagde derde om te verschijnen (of « tussen te komen ») geen nadelige invloed vermag uit te oefenen op de ontvankelijkheid van een beroep op diens beter recht ⁽³⁸⁾.

Beperkingen aan de regel van het rechtsverkrijgend depot.

15. Opdat een « eerste » depot rechtscheppend zou zijn is het niet voldoende dat het gedeponeerd merk « in se » een voldoende onderscheidend teken uitmaakt.

Daarenboven moet het merk of het depot ervan voldoen aan bepaalde voorwaarden geïnspireerd door een bezorgdheid, hetzij om het algemeen belang, hetzij om het specifiek belang van de verbruikers of van andere merkhouders. Het depot dat niet voldoet aan de door de eenvormige wet gestelde voorwaarden kan — binnen de wettelijke grenzen — door de rechter worden nietig verklaard.

16. De eerste der gestelde voorwaarden is de *niet-strijdigheid* van het merk met de goede zeden of de openbare orde van één der Beneluxlanden. De bedoelde strijdigheid is diegene die ligt in het merk zelf « ongeacht het gebruik dat ervan wordt gemaakt » ⁽³⁸⁾.

Bij de beoordeling moet de rechter rekening houden met de op dit punt geldende opvatting in de drie landen.

17. Het merk mag niet bestaan in het openbaar kenteken van een Staats- of van een internationale organisatie in de mate dat dergelijke tekens of emblemen tegen merkenrechtelijke toeëigening gevrijwaard worden door het Unieverdrag van Parijs ⁽³⁹⁾.

18. Misleidende merken.

Het depot van een merk mag niet — opdat het rechtscheppend zou kunnen zijn — verricht worden voor waren

voor dewelke het gebruik van het merk tot *misleiding* van het publiek zou kunnen leiden om het even of de bedoelde misleiding de aard, de herkomst, de kwaliteit of andere kenmerken van de waren betreft ⁽⁴⁰⁾.

Deze uitdrukkelijke wetsbepaling gericht tegen het deponeren van bedrieglijke merken is een verbetering tegenover het huidig recht waar dergelijke duidelijke regel ontbreekt en waar de rechtspraktijk naar andere middelen heeft moeten zoeken om aan dergelijke merken rechtsgevolgen te ontzeggen ⁽⁴¹⁾.

In de drie bovenvermelde gevallen kan iedere belanghebbende, met inbegrip van het Openbaar Ministerie, zonder te moeten optreden binnen een bepaalde tijd, de nietigheid inroepen van het verricht depot ⁽⁴²⁾.

19. Met betrekking tot het depot van een merk dat overeenstemt met een vroeger door een derde gedeponeerd individueel merk waaraan een recht was verbonden dat vervallen is door het verstrijken van de geldigheidsduur der inschrijving, wordt in de Beneluxwet, afgezien van bepaalde uitzonderingen (toestemming vanwege de vroegere deposant; niet-gebruik van het eerste merk) een *wachttijd* van drie jaar opgelegd ⁽⁴³⁾. Het depot verricht vóór het verloop van deze drie jaar, te rekenen vanaf de vervaldatum, kan worden nietigverklaard op verzoek van iedere privé-belanghebbende mits de vroegere deposant aan het geding deelneemt en de vordering in nietigverklaring wordt ingesteld binnen de drie jaar te rekenen vanaf de datum waarop de geldigheidsduur van de eerdere inschrijving verstrijkt ⁽⁴⁴⁾.

Indien de eerdere inschrijving een collectief merk betreft wordt het weer opnemen van dit merk door een derde aan nog strengere eisen onderworpen ⁽⁴⁵⁾.

Deze regeling waarvan de gegrondheid ook in de huidige Belgische rechtspraktijk minstens reeds was aangevoeld heeft, volgens de officiële toelichting tot doel «te voorkomen dat een deposant profijt trekt van de aan het niet vernieuwde merk verbonden «goodwill» en een voor de vroegere houder van het merk nadelige verwarring schept, alsmede het aan deze laatste mogelijk te maken, een hetzij door overmacht, hetzij door nalatigheid verloren recht te herstellen.

20. Binnen nader bepaalde grenzen kan eveneens de nietigverklaring gevraagd worden van een merk dat verwarring kan stichten met een «algemeen bekend merk» in de zin van artikel 6bis van het verdrag van Parijs tot bescherming van de Industriële Eigendom.

21. Te kwader trouw verricht depot.

Tenslotte wordt als algemene regel gesteld dat een «te kwader trouw» verricht depot, binnen bepaalde grenzen, geen recht op een merk doet ontstaan ⁽⁴⁶⁾.

Een gelijkaardige regel krachtens dewelke op verzoek van iedere belanghebbende de nietigverklaring wordt uitgesproken van een depot verricht te kwader trouw bestaat eveneens en werd herhaaldelijk in uiteenlopende gevallen toegepast in het Belgisch recht ⁽⁴⁷⁾.

Door het inlassen van dergelijke bepaling in de Beneluxwet die aan de rechter een ruime interpretatiebevoegdheid laat, wil men de misbruiken uitschakelen die onder meer zouden kunnen volgen uit een stricte toepassing van het beginsel van het attributief of rechtsverwrijgend depot. De wet citeert twee «voorbeelden» van een depot te kwader trouw. Beide gevallen hebben betrekking op een depot verricht door iemand die op het ogenblik van het depot *wist of behoorde te weten* dat een niet ingeschreven overeenstemmend merk binnen de laatste drie jaren reeds eerder gebruikt werd. In geval het gebruik zich situeert buiten het Beneluxgebied kan het

echter slechts een hinderpaal vormen indien de kennis ervan voortspuit uit de *rechtstreekse betrekking* van de deposant tot de derde gebruiker.

Om de geldigheid van een depot te kunnen in de weg staan moet het ingeroepen vroeger gebruik van een overeenstemmend merk betrekking hebben op soortgelijke waren.

Dit merk moet daarenboven te *goeder trouw* en op *normale wijze* gebruikt zijn geweest. Wat door deze kwalificatie moet begrepen worden is niet duidelijk — «Normaal» gebruik staat wellicht tegenover éénmalig gebruik of gebruik ten uitzonderlijke titel. Hoe minder «normaal» het voorgebruik, hoe moeilijker het bewijs zal zijn van de kennis ervan, of het behoren te kennen door de latere deposant. Anderzijds lijkt het aanwenden van het begrip «goede trouw» aanleiding te kunnen geven tot moeilijk te ontwarren en verrassende situaties ⁽⁴⁸⁾.

Het criterium dat als leidraad kan dienen in het kaatspel tussen «depot te kwader trouw» en «gebruik te goeder trouw» moet wellicht opnieuw gezocht worden in het «kennen», het «behoren te kennen», of anders gezegd — in de al dan niet aanvaardbare onwetendheid nopens een eventueel voorgebruik. De hinderpaal die aldus kan gevormd worden door een voorgebruik moge een aansporing zijn voor diegene die zich in de wettelijke voorwaarden bevindt om zonder dralen over te gaan tot het deponeren van zijn merk. Dergelijke houding beantwoordt overigens volledig aan de geest van de nieuwe wetgeving.

De sanctie tenslotte van het te kwader trouw verricht depot is de nietigverklaring op verzoek van iedere belanghebbende. De nietigheid moet echter worden ingeroepen binnen vijf jaar te rekenen vanaf de datum van het depot. Deze consolidatie na vijf jaar bevordert de noodzakelijke rechtszekerheid en is een aansporing tot redelijke waakzaamheid vanwege de eventuele belanghebbenden. Opdat de nietigheid kan ingeroepen worden is vereist dat de derde-gebruiker aan het geding deelneemt.

Uitoefening van het recht op een merk.

22. Geldigheidsduur.

In tegenstelling met de Belgische wet die aan het depot een onbepaalde geldigheidsduur toekent wordt de geldigheidsduur van de inschrijving van een Benelux depot bepaald op tien jaar te rekenen van de datum van het depot.

De inschrijving kan echter wel, zonder dat hieraan wijzigingen mogen aangebracht worden en mits betaling van rechten, vernieuwd worden voor verdere termijnen van tien jaar. De vernieuwing moet aangevraagd worden binnen de zes maanden die aan het verstrijken van de geldigheidsduur voorafgaan. Zo de vernieuwing niet wordt aangevraagd vervalt het recht op het merk bij het verstrijken van de geldigheidstermijn. Hierbij moet nochtans herinnerd worden aan de hoger aangestipte mogelijkheid voor de deposant om binnen de drie jaar zijn vervallen recht te herstellen ⁽⁴⁹⁾.

Het bepalen van een relatieve korte geldigheidsduur en van de sanctie van verval bij gebrek aan vernieuwing is gericht op een regelmatige en automatische uitschakeling van inschrijvingen waarvoor geen bijzondere belangstelling meer bestaat. Deze maatregel en de «ratio legis» lijken gerechtvaardigd.

23. Gebruiksplicht.

Alleen het depot is volgens het Beneluxstelsel rechtscheppend. Het gebruik echter van het gedeponeerd merk door de merkhouder of door de licentiehouder wordt als voorwaarde gesteld voor het *in stand houden* van het recht.

Inderdaad, het niet-gebruik — zonder geldige reden — van een gedeponeerd merk binnen de drie jaren volgend op het depot of gedurende een ononderbroken tijdvak van vijf jaar leidt tot verval van het recht op het merk. Iedere belanghebbende kan dit verval inroepen ⁽⁵⁰⁾. Er wordt door de wet een «normaal gebruik binnen het Benelux-gebied» vereist. Uiteraard zal de beoordeling van wat — in de gegeven omstandigheden — als normaal mag beschouwd worden een feitenkwestie zijn. Wel wordt in de toelichting uitdrukkelijk aangestipt dat de rechter een «onbetekenend gebruik, kennelijk enkel en alleen geschied om het recht op het merk in stand te houden», niet in beschouwing zal kunnen nemen.

Dergelijke opgelegde gebruiksplicht situeert zich in de lijn van een algemene strekking die reeds in meerdere landen — o.a. in Frankrijk, Italië en Nederland — door de wetgever werd bekrachtigd ⁽⁵¹⁾. Het doel hiervan is het vermijden van een overbelasting van de merkenregisters door depots van merken — met het daaraan verbonden monopolie — die in feite, om welke reden ook, de essentiële functie van een merk — d.i. het onderscheiden van waren van een onderneming — niet of niet meer vervullen.

De eenvormige wet gaat uit van het beginsel dat een merk dient om als dusdanig gebruikt te worden. In het opleggen van een gebruiksplicht wordt dus verder gegaan dan het geldend Belgisch recht waar onbruik — op zichzelf beschouwd — niet wettelijk gesanctioneerd wordt en slechts zelden door de rechtspraak als een reden van verval werd beschouwd ⁽⁵²⁾.

Wat tenslotte de bewijslast betreft wordt aan de rechter uitdrukkelijk toegelaten de merkhouders geheel of gedeeltelijk met het bewijs van het gebruik te belasten. Diegene die zich beroept op het niet gebruik zal echter wel de uitsluitende bewijslast dragen indien het niet gebruik dateert van meer dan zes jaar vóór de dagvaarding.

24. Optreden tegen aantasting van het merkrecht.

a. Gevallen waarin kan opgetreden worden.

Op grond van zijn uitsluitend recht kan de merkhouders zich verzetten tegen elk gebruik dat van het merk of van een overeenstemmend teken wordt gemaakt voor de waren waarvoor het merk is ingeschreven of voor soortgelijke waren. Daarenboven kan hij zich verzetten tegen «elk ander gebruik dat zonder geldige reden in het economisch verkeer van het merk of van een overeenstemmend teken wordt gemaakt onder zodanige omstandigheden, dat aan de houder van het merk schade kan worden toegebracht» ⁽⁵³⁾. Deze dubbele inhoud van het begrip «merkinbreuk» is ruimer dan hetgeen in het geldend recht als «merkinbreuk» of «namaking» wordt begrepen en als dusdanig kan worden vervolgd.

Volgens de nieuwe regeling zal een inbreukvordering onder meer kunnen ingesteld worden tegen diegene die het door een derde als merk aangewend teken vermeldt in zijn maatschappelijke benaming of op een uithangbord zonder het echter aan te wenden met betrekking tot de waren zelf. In het Belgisch recht is in dit geval alleen een eventuele vordering wegens oneerlijke mededinging mogelijk ⁽⁵⁴⁾.

De vraag der «overeenstemming» tussen de litigieuze tekens en deze der «soortgelijkheid» der waren zal door de rechtspraak beoordeeld worden volgens de in het nationale recht gangbare beginselen terzake.

Zoals in het huidig stelsel wordt voor de merkhouders de mogelijkheid voorzien vergoeding te eisen voor de wegens merkinbreuk geleden schade.

Aan de ruime bevoegdheid van de merkhouders wordt een uitdrukkelijke beperking gesteld met betrekking tot

het gebruik van het merk door derden (voortverkopers) voor waren die door de merkhouders of zijn licentiehouder zelf onder het bedoelde merk in het verkeer werden gebracht. Tenzij de toestand der waren gewijzigd is, hetgeen aan de goede faam van het merk zou kunnen afbreuk doen, kan de merkhouders zich niet verzetten tegen dergelijk gebruik ⁽⁵⁵⁾.

Tenslotte moet opgemerkt worden dat de titularis van het uitsluitend recht op een merk, op grond van de intern-rechtelijke regelen der aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad eventueel ook kan optreden tegen handelingen die niet als een «merkinbreuk» in de zin van de eenvormige wet kunnen beschouwd worden.

b. Voorwaarde voor het in rechte optreden.

Uitgaande van het hoofdbeginsel van het rechtscheppend eerste depot wordt in de eenvormige wet bepaald dat niemand, «welke vordering hij ook instelt», in rechte bescherming kan inroepen voor een teken, dat als merk beschouwd wordt in de zin van artikel 1, tenzij hij het op regelmatige wijze heeft gedeponeerd en zo nodig de inschrijving ervan heeft doen vernieuwen ⁽⁵⁶⁾. Dergelijke voorwaarde treft men reeds aan in het Belgisch recht waar zij echter — in tegenstelling blijkbaar tot de Benelux-regeling — beperkt blijft tot het geval van de eigenlijke inbreukprocedure of de vordering wegens namaking «stricto sensu» ⁽⁵⁷⁾.

De sanctie van het gebrek aan depot is de niet-ontvankelijkheid der vordering die desnoods ambtshalve door de rechter zal worden uitgesproken. Aan deze niet-ontvankelijkheid kan echter verholpen worden door het merk te deponeren in de loop van het geding. Wat de grond van de zaak betreft lijkt het echter ook in dit laatste geval nog mogelijk de waarde van het depot en meteen het recht dat daarop moet steunen te betwisten.

In geen geval kan schadevergoeding worden toegekend voor aan het depot voorafgegane feiten.

c. Rechtsmiddelen.

Eventueel kunnen merkinbreuken strafrechtelijk vervolgd en beteugeld worden. Zoals reeds werd aangestipt blijft op dit punt de interne wet van toepassing. Derhalve zal de aantasting van een merkrecht, volgens Belgisch recht, slechts strafrechtelijk kunnen vervolgd worden op klacht van het slachtoffer der namaking en voorzover het vereiste van bedrieglijk opzet of kwade trouw aanwezig is en het bedoelde merkmisbruik voorkomt op de produkten zelf of in nauwe betrekking staat tot deze produkten (vb. aanbrenge van nagemaakt merk op facturen of op andere documenten die de goederen vergezellen) ⁽⁵⁸⁾.

Daarnaast kan in het kader van een burgerlijke rechtsvordering opgetreden worden tegen merkinbreuken zoals deze op ruime wijze omschreven zijn in de eenvormige wet. De vordering kan strekken tot het horen verbieden van verder misbruik van het merk en tot schadevergoeding. Eventueel kan — binnen de door de eenvormige wet gestelde grenzen — de nietigheid of het verval van het depot gevorderd worden. Ook andere sancties, voorzien in het interne recht, — o.a. publicatie van het vonnis, vernietiging van de namakingen — lijken mogelijk.

Voor zover de aantasting van het recht niet kan beschouwd worden als een eigenlijke merkinbreuk in de zin van de Beneluxwet zal op andere gronden, o.m. wegens oneerlijke mededinging eventueel kunnen opgetreden worden. Wat het Belgisch recht betreft doen de nieuwe bepalingen van de eenvormige wet — onder meer de verruiming van het begrip «inbreuk» — volgens Gotzen althans — niets af van de bestaande mogelijkheid om de «vordering tot staken» voorzien bij het K.B. van 23 de-

cember 1934, in te stellen met betrekking tot aantastingen van het merkrecht die geen merkmaking in de stricte zin van het Beelgisch geldend recht uitmaken en voorkomen als een daad van oneerlijke mededinging ⁽⁵⁹⁾.

De eenvormige wet houdt tenslotte een uitdrukkelijke regeling in betreffend de territoriale bevoegdheid van de rechter ⁽⁶⁰⁾.

25. Overdracht en licentie van het merkrecht.

In tegenstelling met het geldend recht in de drie Beneluxlanden wordt in de eenvormige wet, zowel voor individuele als collectieve merken, de mogelijkheid bekrachtigd van *vrije* overdracht van het recht op een merk, d.i. onafhankelijk of zonder overdracht van de onderneming ⁽⁶¹⁾. Terecht werd geoordeeld dat de verplichte verbondenheid van het merk met de onderneming en de zware sancties die volgden uit de niet-eerbiediging daarvan, op overbodige wijze hinderend werkten.

Het is een illusie te menen dat de kwaliteit en de aard der gemerkte producten op bepalende wijze beïnvloed worden door de verbondenheid met de onderneming. Een meer bepalende factor die tevens aan het publiek de gewenste veiligheid en waarborg biedt, lijkt het economisch of commercieel belang te zijn dat de merkovernemer — ook ingeval van vrije overdracht — ertoe zal aanzetten de faam van het — meestal duur betaald — merk hoog te houden door de aard en de kwaliteit van de waren minstens op hetzelfde peil te handhaven ⁽⁶²⁾.

Naast de «vrije» overdracht wordt eveneens het «vrij» verlenen van een gebruiksrecht op het merk — de *merklicentie* — uitdrukkelijk voorzien. Door de merklicentie wettelijk te erkennen wordt terecht een praktisch bekrachtigd die om economische redenen in het handelsleven sterk doorgedrongen is zelfs wanneer ze, zoals in België, door de wet geïgnoreerd werd.

In overeenstemming met een der grondbeginselen van de Beneluxregeling volgens hetwelk het uitsluitend recht op een merk zich over het gehele Beneluxgebied uitstrekt, bepaalt de eenvormige wet dat de overdracht of een andere overgang van het merkrecht die niet op het gehele Beneluxgebied betrekking heeft, *nietig* is. In verband met *licenties* daarentegen wordt een territoriale beperking tot één of twee der Beneluxlanden niet met nietigheid gesanctioneerd. Dergelijke vérstrekkende sanctie zou ingaan tegen een in het bedrijfsleven wenselijk geachte praktijk waarbij de merkhouder het recht tot vervaardiging en verkoop van zijn merkartikelen aan verschillende personen voor verschillende gebieden verleent. Zo dergelijke territoriale beperking van het in licentie gegeven recht weliswaar geldig is, wordt zij nochtans «voor de toepassing van de eenvormige wet als niet bestaande beschouwd» ⁽⁶³⁾. Dit betekent dat de licentiehouder die de opgelegde beperking overschrijdt niet kan vervolgd worden wegens «merkinbreuk» maar wel wegens inbreuk op de met de merkhouder gesloten licentieovereenkomst.

Tenslotte moet de overdracht of de licentie, op straf van nietigheid, schriftelijk vastgesteld zijn. Daarenboven is zij, met het oog op de tegenstelbaarheid aan derden onderworpen aan publikatievoorschriften (depot van een uittreksel der akte waaruit de overgang of licentie blijkt of van een door partijen ondertekende verklaring) die ietwat minder streng zijn dan de overeenstemmende voorschriften uit het huidig Belgisch recht.

Te niet gaan van het recht op een merk.

26. In hetgeen voorafgaat werden reeds de meeste gevallen vermeld waarin hetzij het depot van een merk kan nietig verklaard worden hetzij het recht op een merk

vervalt. Wat de redenen van *verval* betreft moet volledigheidshalve de mogelijkheid van vrijwillige doorhaling van de inschrijving van het Beneluxdepot alsook, wat internationale inschrijvingen betreft, het feit dat het merk in het land van oorsprong geen bescherming meer geniet, vermeld worden.

Het recht op een merk vervalt eveneens door het verlies van zijn onderscheidend vermogen, d.i. door *verwording tot soortnaam* of, anders uitgedrukt, wanneer dit merk in het normale taalgebruik de gebruikelijke benaming voor een waar is geworden. Voorwaarde voor het verval is echter dat deze verwording te wijten is aan de merkhouder die bijvoorbeeld heeft laten blijken van het merk te willen afzien.

Deze regel lijkt strenger dan de houding aangenomen door de Belgische rechtspraak die in dergelijk geval slechts besluit tot verval van het merkrecht wanneer de merkhouder er op duidelijke wijze aan verzaakt heeft ⁽⁶⁴⁾. Ook volgens het nieuwe stelsel mag men echter blijkbaar niet tot verval besluiten wegens het enkel bestaan van nabootsende depots of gebruikshandelingen door derde merkgebruikers — concurrenten ⁽⁶⁵⁾. Het wettelijk criterium is de verwording tot soortnaam in het *normale taalgebruik* d.i. in de taal, zoals deze door het publiek in het algemeen wordt aangewend.

In geval van verwording tot soortnaam te wijten aan de merkhouder mag iedere belanghebbende, met uitzondering van het openbaar ministerie, het verval inroepen.

Overgangsrecht.

27. Handhaving van verkregen rechten.

De eenvormige wet bevat een belangrijke en gedetailleerde regeling met betrekking tot het lot der merkrechten die vóór het in werking treden van de nieuwe regeling, d.i. vóór 1 januari 1971, krachtens het nationale recht van een der Beneluxlanden zijn verkregen en nog bestaan op die datum. Deze rechten worden *gehandhaafd*. Vanaf voornoemde datum zijn zij echter onderworpen aan de nieuwe wet.

Merkwaardig is het feit dat het gunststatuut van houder van een «verkregen recht» ook toegekend wordt aan diegene die vóór het in werking treden van de eenvormige wet een eerste gebruik heeft gemaakt van een teken dat geen merk vormde volgens zijn eigen nationale wet maar wel als dusdanig beschouwd wordt krachtens de nieuwe regeling. Een Nederlander zal zich derhalve mogen beroepen op een uitsluitend recht verkregen door het eerste gebruik van een vormmerk. Hetzelfde geldt voor een Belg met betrekking tot een geslachtsnaammerk. Het werd inderdaad onbillijk geoordeeld dat de onderhorigen van een bepaald land over gans het Beneluxgebied een uitsluitend recht op een bepaald teken zouden kunnen opeisen ten nadele van eerdere gebruikers uit een ander land die alleen wegens de bijzonderheden van hun nationale wetgeving van een gelijkaardig recht waren uitgesloten ⁽⁶⁶⁾. Wel wordt in de wet gepreciseerd dat het uitsluitend recht dat aldus «geacht» wordt te zijn verkregen niet kan worden tegengeworpen aan anderen die van dit teken vóór het in werking treden der eenvormige wet gebruik hebben gemaakt, tenzij het ingeroepen gebruik gevolgd is door nietgebruik gedurende een ononderbroken tijdvak van vijf jaren ⁽⁶⁷⁾. Diegene die een dergelijk teken reeds gebruikten, alhoewel dit gebruik niet het eerste was, mogen ermee doorgaan zonder natuurlijk een exclusiviteit te kunnen opeisen. In de rechtsleer werd hierbij onderstreept dat alleen een gebruik in het land zelf waar een recht verkregen geacht wordt kan ingeroepen worden ⁽⁶⁸⁾.

28. Voorwaarde voor handhaving van verkregen rechten: Beneluxdepot.

Overeenkomstig een der grondbeginselen van de nieuwe regeling krachtens hetwelk geen enkel uitsluitend recht wordt erkend zonder inschrijving in het merkregister bepaalt de eenvormige wet dat «het op een merk verkregen recht eindigt, met terugwerkende kracht tot de datum van het in werking treden dezer wet, indien niet bij het verstrijken van één jaar te rekenen van die datum, een Benelux-depot van dat merk is verricht». Diegenen die zich derhalve willen beroepen op een vóór 1 januari 1971 verkregen recht op een merk, moeten vóór 1 januari 1972 overgaan tot het verrichten van een Beneluxdepot van het betreffend merk. Ongeacht de werkelijke datum van dit depot wordt het, voor de beoordeling van de rangorde ten opzichte van de zonder beroep op verkregen rechten verrichte Beneluxdepots, geacht te zijn verricht op de datum van het in werking treden dezer wet.

Bij het verrichten van dit depot moet uitdrukkelijk beroep worden gedaan op het verkregen recht met opgave van de aard en het tijdstip der feiten die het hebben doen ontstaan en van de eventuele met betrekking tot het merk reeds verrichte nationale depots. Wanneer de deposant een beroep doet op verkregen rechten, waarvan hij weet of behoort te weten, dat zij niet bestaan, wordt zijn depot geacht te kwader trouw te zijn verricht en derhalve blootgesteld aan nietigverklaring. Ingeval van — weliswaar onjuist maar niettemin te goeder trouw gedaan beroep op verkregen rechten, worden deze laatste niet erkend maar kan voor de toekomst het voordeel van het verricht Beneluxdepot ingeroepen worden ⁽⁶⁹⁾.

29. Geldigheidsduur van het Beneluxdepot.

Om te vermijden dat het Benelux-Bureau iedere tien jaar voor een opeenhoping van werk zou staan omwille van de noodzakelijke vernieuwing van de Beneluxdepots die met betrekking tot vroeger verkregen rechten allen moeten verricht worden tijdens het jaar 1971, voorziet de eenvormige wet een spreiding van de eerste vernieuwing der inschrijvingen, waarbij rekening wordt gehouden met het jaar waarin het verkregen recht is ontstaan. Het cijfer der eenheden van dat jaar bepaalt het jaar waarin de geldigheidsduur van het Beneluxdepot, bij gebrek aan vernieuwing verstrijkt. Indien bijvoorbeeld een Beneluxdepot verricht op 15 april 1971 vergezeld gaat van een beroep op een in 1937 verkregen recht, zal dit depot moeten vernieuwd worden op 15 april (maand en dag van het Beneluxdepot) 1977 (jaartal dat hetzelfde cijfer 7 der eenheden heeft als het jaar 1937).

30. Territoriale draagwijdte van verkregen en gehandhaafde rechten.

De gevolgen van de vóór het in werking treden der eenvormige wet verkregen en na die datum gehandhaafde rechten strekken zich in regel uit over het gehele Beneluxgebied.

Deze rechten strekken zich echter *niet* uit tot datgene van de Beneluxlanden waar ze in strijd komen met gelijkaardige rechten van een derde of waar ze stuiten op een plaatselijke door de eenvormige wet voorziene nietigheidsgrond.

Bij gebreke van dergelijke uitdrukkelijke territoriale beperking zou immers bij een rechter van een ander Beneluxland een nietigheidsvordering kunnen ingesteld worden die de nietigverklaring van het betreffend merk voor het gehele Beneluxgebied ten gevolge zou hebben. Rekening gehouden met het feit dat dit merk in het land van oorsprong jarenlang op geldige wijze kan hebben

bestaan, werd dergelijk gevolg weinig wenselijk geacht en gaf men er de voorkeur aan in dit geval de territoriale draagwijdte van het ingeroepen recht te beperken.

Deze regeling belet natuurlijk niet dat de rechter van het land van oorsprong eventueel de nietigverklaring voor het gehele Beneluxgebied kan uitspreken.

Ten slotte wordt in de wet de hypothese voorzien waarbij twee personen in onderscheiden Beneluxlanden houder zijn van verkregen rechten op hetzelfde merk. In dit geval vindt uitbreiding over het derde land plaats ten voordele van degene die vóór het in werking treden van de wet in dat land het eerst en op normale wijze van het merk gebruik heeft gemaakt. Bij gebrek aan vroeger gebruik in dat land vindt uitbreiding plaats ten voordele van de houder van het oudste verkregen recht.

In de hierboven vermelde uitzonderingsgevallen waarin het uitsluitend recht op een merk voor dezelfde waren in twee of drie staten aan verschillende personen toekomt, kan het bestaan en de uitoefening van dit recht een hinderpaal vormen voor het vrij Beneluxverkeer van de betreffende waren.

Dit uitzonderingsregime werd niettemin aanvaard op grond van de overweging dat de houders van deze rechten waarvan men hoopt dat het aantal geleidelijk zal afnemen, deze normaal gesproken niet hebben willen verwerven ten einde belemmeringen in de weg te leggen aan het vrij goederenverkeer tussen de drie landen ⁽⁷¹⁾.

Om in dergelijke gevallen eventuele misbruiken in de vorm van opzettelijk verhinderen van het vrije Beneluxverkeer door middel van merken, toch zoveel mogelijk tegen te gaan, werd bepaald dat de invoer van waren, door de merkhouder in het ene land op regelmatige wijze van het merk voorzien, in een ander Beneluxland niet verhinderd kan worden door een met eerstgenoemde «ten aanzien van de exploitatie der betrokken waren» economisch verbonden merkhouder uit het land van invoer ⁽⁷²⁾.

Op een vastgestelde economische verbondenheid der merkhouders wordt aldus het vermoeden gesteund dat dergelijke personen of ondernemingen de bedoeling hadden of hebben, door een gemeenschappelijke merkenpolitiek de scheiding der nationale markten op bewuste wijze te handhaven en te bevorderen. Daarom worden zij onttrokken aan het uitzonderingsregime dat daarentegen in stand gehouden wordt ten voordele van niet verbonden houders van verkregen en gehandhaafde rechten. Afgezien van de interpretatiemoeilijkheden, o.m. met betrekking tot het begrip der «economische verbondenheid» werd deze oplossing beschouwd als een eerbaar compromis ⁽⁷³⁾.

Nochtans werd hierbij met nadruk gewezen op de restrictieve en voorzichtige wijze waarop de betreffende wetsbepaling geformuleerd is ⁽⁷⁴⁾. Een te ruime interpretatie van deze bepaling zou economisch gezien weinig verantwoord kunnen blijken.

Toepassing der internationale verdragen.

31. Bij de interpretatie en de toepassing van de eenvormige wet mag tenslotte niet uit het oog verloren worden dat de onderdanen van de Beneluxlanden — en zelfs onderdanen van landen die geen deel uitmaken van de door het verdrag van Parijs opgerichte Unie maar in het Beneluxgebied hun woonplaats of een daadwerkelijke en wezenlijke nijverheids- of handelsonderneming hebben, voor het gehele Beneluxgebied de toepassing te hunnen voordele kunnen inroepen van de bepalingen van het verdrag van Parijs tot bescherming van de Industriële Eigendom alsook van de Overeenkomst van Madrid betreffende de internationale inschrijving van handels- en fabrieksmerken. De bepalingen van de eenvormige wet doen geen afbreuk aan de toepassing van deze verdragen die voorrang behouden ⁽⁷⁵⁾.

Besluit.

32. Uit hetgeen voorafgaat blijkt dat het Benelux-Merkenrecht op belangrijke punten verschilt van de vertrouwde Belgische regeling. De doorgevoerde wijzigingen situeren zich grotendeels in de lijn van een algemene merkenrechtelijke ontwikkeling die zich ook in andere landen vordoet of reeds heeft voorgedaan.

Zoals iedere hervorming zal het succes van de eenvormige merkenwet in aanzienlijke mate afhangen van de wijze waarop rechtsonderhorigen en rechtspractici er straks toepassing van maken.

Bij deze toepassing zullen zich ongetwijfeld moeilijkheden voordoen waarvan de eerste reeds werden aangevoeld bij het voorbereiden der uitvoeringsreglementen. Nopens de juiste inhoud en draagwijdte van meerdere wetsbepalingen blijft twijfel heersen die eventueel zal leiden tot een beroep om uitlegging door het Benelux-Gerechtshof wanneer dit zal functioneren.

De hoop mag tenslotte uitgedrukt worden dat allen die in aanraking komen met merkenrechtelijke problemen de nodige tijd vinden om zich op de vernieuwing en hervorming voor te bereiden door onder meer en wellicht in de eerste plaats te leren denken en plannen in Beneluxdimensie.

Ludovic DE GRUYSE

*Advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel.
Toegevoegd navorser bij het Interuniversitair Centrum voor Rechtsvergelijking.*

(1) Parl. Hand. Senaat 1968-1969, nr 55, blz. 1663; nr 56, blz. 1673; zie ook: Kamer van Volksvertegenwoordigers: Doc. nr 23 (B.Z. 1965) n° 1 - 25-10-1965; n° 2, 24 juni 1966; n° 3, 9-3-1967; Parl. Hand. n° 54, 16-3-1967.

(2) Belgisch Staatsblad 14-10-1969, blz. 9655.

(3) art. 14 lid 1 van het verdrag.

(4) Wichers Hoeth, L. - Etude comparative de quelques aspects de l'usage de la marque, Leiden 1963, blz. 71.

(5) art. 2, 3 en 7 van de goedkeuringswet d.d. 30-6-1969.

(6) Toelichting bij het Benelux-verdrag en de eenvormige wet inzake de warenmerken, overdruk uit Benelux-Publicatieblad, 1962 - 2 - blz. 4.

(7) art. 9 Verdrag; Toelichting - blz. 7.

(8) art. 10 Verdrag.

(9) zie over deze «fundamentele omschakeling»: Proc. Gen. Ganshof van der Meersch W.J. - «De Belgische rechter tegenover het internationaal recht en het gemeenschapsrecht» - Mercuriale d.d. 1 september 1969, R.W. 1969-70, kol. 193 volg. kol. 237-238;

(10) Parl. Hand. Kamer 1967-1968, zitting van 22-11-1967; Senaat 1968-1969, 18-6-1969, blz. 669-673; 19-6-1969, blz. 681.

(11) Zie hierover Ganshof van der Meersch W.J., op. cit. kol. 229 volg.

(12) art. 19 lid 1 der Eenvormige Wet. (in het vervolg aangeduid als BMW voor Benelux Merken-Wet).

(13) zie o.m. toelichting - Algemeen blz. 12; art. 22 BMW.

(14) Toelichting bij art. 19 BMW, blz. 31.

(15) Toelichting - Algemeen, blz. 13.

(16) art. 19, lid 2 BMW.

(17) art. 21-22 BMW.

(18) art. 27B BMW.

(19) art. 1 BMW.

(20) art. 14A 1a BMW.

(21) zie art. 1 Franse wet van 31 dec. 1964 gewijzigd bij wet van 23-6-1965; Van Bunnin L., Aspects actuels du droit des marques dans le Marché commun, Brussel 1967, blz. 53-54, n° 51.

(22) Gotzen M. - Van Belgisch naar Beneluxmerkenrecht, Brussel-Zwolle 1969, blz. 21-23, nr 10-11.

(23) art. 1 wet 1 april 1879 al. 2 «Peut servir de marque, dans la forme distinctive qui lui est donnée par l'intéressé, le nom d'une personne, ainsi que la raison sociale d'une maison de commerce ou d'industrie».

(24) art. 2 al. 2 BMW - «Echter kan de houder van een zodanig merk zich in geen geval verzetten tegen het gebruik dat dragers van diezelfde naam daarvan maken enkel tot identifikatie en zonder daaraan het uiterlijk van een merk te geven».

(25) Doc. 15-3 Raadgevende Interparl. Beneluxraad; Verslag C. Linden namens de bijzondere commissie, blz. 15-16.

(26) Toelichting blz. 9.

(27) art. 6 A BMW.

(28) Verslag Bohy namens de Commissie voor Buitenlandse Zaken, Doc. Kamer van Volksv. nr 23 (B.Z. 1965) nr 3, 9-3-1967, blz. 2.

(29) Wet 1 april 1879, art. 3, lid 2 ingevoerd door K.B. 29-1-1935, art. 1.

(30) art. 2, Wet van 1 april 1879 ingevoerd door K.B. 29-1-1935, art. 1.

(31) Gotzen M., op. cit., blz. 49.

(32) art. 3, lid 2, BMW.

(33) toelichting, blz. 11.

(34) art. 6 B, BMW.

(35) art. 6 C, BMW.

(36) art. 14 B, BMW.

(37) Gotzen M., op. cit., blz. 92, nr 71.

(38) art. 4, lid 1, BMW; zie bespreking door Gotzen M., op. cit., blz. 54-55, nr 37.

(39) art. 4, lid 1, BMW met verwijzing naar art. 6 ter Unieverdrag van Parijs.

(40) art. 4, lid 2, BMW; Toelichting, blz. 19, verslag Linden - Doc. 15-3 Raadgev. Interparlem. Beneluxraad, blz. 19.

(41) o.m. door beroep op: art. 16, lid 2, wet van 1 april 1879 zoals gewijzigd door K.B. van 29-1-1935 (nietigverklaring van depot verricht te kwader trouw): Hrb. St-Niklaas 11-7-1950, J.T. 1950, blz. 543 (Tricot Suisse); Brussel, 25-11-1953, Ing. Cons. 1954, blz. 12 (Hollandia); regelen inzake oneerlijke mededinging (Brussel, 7-7-1951, Ing. Cons. 1953, 39; Cass. 9-2-1962, Pas. 1962, I, 686; Hrb. Brussel, 14-12-1957, R.G.A.R. 1959, 6826; Brussel, 30-12-1964, J.J. 1965, 580 obs. Ant. Braun.

(42) art. 14 A 1 c, BMW.

(43) art. 4, al. 4, BMW.

(44) art. 14 B, 2, BMW.

(45) art. 3 en 14 A, 2, BMW.

(46) art. 4, al. 6, BMW.

(47) art. 16, lid 2, wet van 1 april 1879 zoals gewijzigd bij K.B. van 29-1-1935, art. 1: zie Gotzen M., op. cit., blz. 78, nr. 58.

(48) idem, blz. 75-77; nr. 55-57; Wichers Hoeth L., Etude comparative..., blz. 68-70.

(49) zie nr 19.

(50) art. 5, lid 3, BMW: art. 14 C, BMW.

(51) Frankrijk: art. 11, wet van 31 december 1964; Italië: art. 2, lid 1, Decreet nr 929 van 21 juni 1942; Nederland: art. 3 Merkenwet (herzien op 21 november 1956).

(52) Gotzen M., op. cit., blz. 152-153, nr 129-130 met geciteerde rechtspraak; Van Bunnin L., op. cit., blz. 388-389, nr 372.

(53) art. 13 A, lid 1 en 2.

(54) zie Braun Ant. - Van Reepingen B. - Coll. Jupiter - Droit des Affaires - Marché Commun - Belgique, nr 16-2.

(55) art. 13 A, laatste lid, BMW; zie ook Gotzen M., op. cit., blz. 122, nr 104.

(56) art. 12 A, BMW.

(57) art. 2 wet van 1 april 1879 zoals gewijzigd door K.B. nr 89 van 29-1-1935, art. 1; Braun Ant. - Van Reepingen, op. cit., nr 13.311; Gotzen M., op. cit., blz. 97-99, nr 77-79.

(58) zie Braun Ant. - Van Reepingen B., op. cit., nr 16-3; 17-11.

(59) Gotzen M., op. cit., blz. 125-132, nr 106-110.

(60) art. 37, BMW.

(61) art. 11 A, BMW; vergelijk art. 7 Belgische wet van 1-4-1879 «Une marque ne peut être transmise qu'avec l'établissement dont elle sert à distinguer les objets de fabrication ou de commerce»; krachtens art. 6 van het Belgisch K.B. nr 90 van 29-1-1935 is overdracht of licentie van collectieve merken zonder meer verboden.

(62) Toelichting bij art. 11, blz. 25; Gotzen M., op. cit., blz. 110-111, nr 92.

(63) art. 11 B, BMW.

(64) zie hierover: Van Bunnin L., op. cit., blz. 103, nr 105.

(65) Gotzen M., op. cit., blz. 162, nr 140.

(66) Toelichting bij art. 29, blz. 36.

(67) art. 29, lid 2, BMW.

(68) Gotzen M., op. cit., blz. 168-169, nr 145.

(69) Toelichting bij art. 30, blz. 37.

(70) art. 31, lid 1, BMW.

(71) Toelichting - Algemeen, blz. 5.

(72) art. 33 BMW.

(73) Van Bunnin L., op. cit., blz. 337, nr 328.

(74) Gotzen M., op. cit., blz. 184, nr 161-162.

(75) art. 18 en 38, lid 1, BMW. - Toelichting, blz. 41; Voor een praktische toepassing: Gotzen M., op. cit., blz. 65, nr 47.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RECHTSpraak

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 15 mei 1970.

Voorzitter : M. De Bersaques.
Raadsheer-verslaggever : M. Wauters.
Eerste advocaat-generaal : M. Mahaux.
Advocaten : Mrs. Dasse en Fally.

Vennootschappen. — P.V.B.A. — Overlijden van een vennoot. — Erfgenaam die geen vennoot kan worden. — Hoedanigheid van eigenaar van de deelbewijzen. — Schorsing van de uitoefening van de rechten verbonden aan de deelbewijzen. — P.V.B.A. met twee vennoten, van wie een overlijdt. — Wanneer treedt de ontbinding van de vennootschap in. — Overgang van deelbewijzen. — Voorwaarden.

1. *De erfgenamen of de legatarissen van deelbewijzen van een P.V.B.A. die geen vennoten kunnen worden, verkrijgen op het ogenblik van het openvallen van de nalatenschap het eigendomsrecht op de overgelaten deelbewijzen, al is de uitoefening van de aan die deelbewijzen verbonden rechten geschorst. De wet verzet er zich niet tegen dat de hoedanigheid van eigenaar en die van vennoot momenteel gescheiden worden.*

2. *De p.v.b.a. die twee leden telt wordt niet van rechtswege door het overlijden van een van de twee vennoten ontbonden. De ontbinding geschiedt slechts wanneer al de deelbewijzen in de handen van één enkele vennoot verenigd zijn, dit wil zeggen wanneer de overlevende vennoot eigenaar wordt van al de deelbewijzen.*

De wil van de overlevende vennoot de deelbewijzen over te nemen maakt nog niet de afkoop uit; ten deze bestond er geen akkoord over de prijs en de modaliteiten van de afkoop.

3. *Al laten de artikelen 126, 127 en 128 vennootschapswet niet toe de overgang van deelbewijzen gemakkelijker te maken, verbieden zij toch niet die overgang aan strengere voorwaarden te onderwerpen.*

Partijen kunnen geldig overeenkomen dat de overdracht van het eigendomsrecht op deelbewijzen geschiedt naar gelang van de betalingen.

Breemans t./Gehenniau en P.V.B.A. Etablissements
Hunter & Co.

Gelet op het bestreden arrest, op 28 maart 1969 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 9 van de statuten van verweerster, 6, 544, 1108, 1126, 1128, 1131, 1133, 1134, 1319, 1320, 1322, 1582 1591, 1598, 1604, 1607, 1832 van het Burgerlijk Wetboek 2, 7, littera b, 116, 119, 125, 126, 127 en 128 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 30 november 1935 (artikel 119 zoals het gewijzigd is door artikel 7, paragraaf 11, van de wet van 30 april 1958),

doordat het bestreden arrest, bij bevestiging van het beroepen vonnis, eiseres veroordeelt om, naar gelang van de betalingen bepaald in de overeenkomst van 22 mei 1964, verweerder als eigenaar te erkennen van de deelbewijzen waarvan wijlen Lyell Hunter in de verwerende vennootschap houder was en, bij wijziging van dat vonnis, de eis strekkende tot vaststelling van de ontbinding van die vennootschap op 23 april 1964 (datum van de brief waarbij verweerder aan eiseres had meegedeeld

dat hij weigerde haar als vennote toe te laten en dat hij de deelbewijzen van haar echtgenoot zou overnemen) of uiterlijk op 22 mei 1964 (datum van de overeenkomst waarbij de vergoeding die verweerder aan eiseres zou storten voor de «afkoop» van de deelbewijzen van haar echtgenoot vastgesteld werd), door de vereniging van alle deelbewijzen in handen van verweerder, bij gebrek aan voorwerp niet ontvankelijk verklaart, op de gronden « dat het feit dat Maurice Géheniau (thans verweerder), gebruik makende van het hem door artikel 9 van de statuten toegekende recht, op 23 april 1964 zijn wil uitgedrukt heeft Irène Breemans (thans eiseres) niet als vennote te aanvaarden en de deelbewijzen van wijlen Lyell Hunter af te kopen niet tot gevolg heeft gehad het eigendomsrecht op die deelbewijzen aan Maurice Géheniau over te dragen; dat deze wilsuitdrukking niet de door de artikelen 9 van de statuten en 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen bepaalde afkoop uitmaakt; dat er geen akkoord over de prijs en de modaliteiten van de afkoop bestond; dat Irène Breemans weliswaar geen vennote is geworden, doch dat zij eigenares van de deelbewijzen is geworden en gebleven; dat artikel 128 de niet aanvaarde erfgenaam of legataris niet verplicht zijn deelbewijzen af te staan; dat het feit dat de erfgenaam of legataris het vermogen heeft de afkoop van de deelbewijzen te vragen, de prijs en de modaliteiten van de afkoop te doen vaststellen en, in geval van niet afkoop binnen een zekere termijn, de ontbinding van de vennootschap te eisen, volstaat om te bewijzen dat hij het eigendomsrecht op de deelbewijzen en geen schuldvordering heeft verkregen; dat Irène Breemans, weliswaar bij gebreke van aanvaarding de aan de deelbewijzen verbonden rechten niet kan uitoefenen, maar dat de wet er zich niet tegen verzet dat de hoedanigheid van eigenaar en die van vennoot momenteel gesplitst worden; dat de overeenkomst van 22 mei 1964 evenmin tot gevolg heeft kunnen hebben het eigendomsrecht op al de deelbewijzen in handen van Maurice Géheniau te verenigen; dat zij de overdracht van het eigendomsrecht op de deelbewijzen van Irène Breemans naar gelang van de betalingen voorziet; dat het vaststaat dat er tot nu toe geen betalingen werden gedaan; dat de overeenkomst van 22 mei 1964 weliswaar van de door de artikelen 9 van de statuten en 128 van de gecoördineerde wetten afwijkt; maar dat het Maurice Géheniau en Irène Breemans vijftond hun rechten door een koopovereenkomst te regelen, en te bedingen dat de overdracht van het eigendomsrecht op de deelbewijzen naar gelang van de betalingen zou geschieden; dat de koopovereenkomst geenszins een uitvoeringsmaatregel van een door Maurice Géheniau opgelegde afkoop uitmaakt; dat alleen Irène Breemans het recht bezat de afkoop van de deelbewijzen op te eisen ».

terwijl, eerste onderdeel, in het mechanisme van de artikelen 125 tot 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, waarnaar artikel 9 van de statuten van de verwerende vennootschap verwijst, de erfgenamen of legatarissen van een vennoot, die niet worden toegelaten door de overlevende venoot of venoten, niet alleen ten opzichte van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid derden zijn, maar ook generlei recht hebben op de deelbewijzen van hun rechtsvoorganger, welke zonder houder blijven tot de «afkoop», en geen ander recht hebben dan betaling van de waarde van de deelbewijzen van de overledene te bekomen; dat, met andere woorden, de «afkoop», geregeld door artikel 128 (onder bepaling dat, zo hij niet is geschied binnen drie maanden na het daartoe gedane verzoek, de erfgenamen of de legatarissen de vervroegde ontbinding van de vennoot-

schap zullen kunnen eisen), niet een koopovereenkomst is, die een overdracht van eigendom tegen betaling van een bepaalde prijs behelst maar slechts de aanduiding van de persoon of de personen, vennoten of niet, die houders zullen worden van de door de overledene nagelaten deelbewijzen, waarop volgt de vaststelling, hetzij in gemeen overleg, hetzij door de rechtbank (artikel 127 van meer genoemde gecoördineerde wetten), van de prijs van de «afkoop», dit wil zeggen van de vergoeding die aan de erfgenamen of legatarissen toekomt in ruil voor de deelbewijzen waarvan het hun onmogelijk is houders te worden; terwijl ongetwijfeld, de niet toegelaten erfgenamen of legatarissen die «afkoop» kunnen vragen, wat de door het laatste lid van artikel 128 bepaalde termijn van drie maanden doet ingaan; maar terwijl de aanduiding van de persoon of de personen die de deelbewijzen van de overledene zullen overnemen van de enkele wil afhangt van de overlevende vennoot of vennoten (die niet verplicht zijn te wachten totdat een verzoek met dat doel tot hen wordt gericht), zonder dat de erfgenamen of de legatarissen van de overledene zich kunnen verzetten tegen de aanduiding van die personen aan wie zij trouwens generlei «eigendom» hebben «over te dragen», hun enig recht zijnde de «prijs» en de voorwaarden van die «afkoop» met hen in der minne vast te stellen of, bij niet bereiking van overstemming, door de rechtbank te laten vaststellen; terwijl het arrest, door te overwegen dat eiseres ten gevolge van het overlijden van haar echtgenoot «eigenares» van diens deelbewijzen was geworden, dat artikel 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen haar niet ertoe verplichtte «zijn deelbewijzen af te staan», en dat zij ze inderdaad aan verweerder verkocht heeft, die regelen heeft miskend (schending van de artikelen 9 van de statuten van verweester, 116, 125, 126, 127 en 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, 544, 1582, 1591, 1598, 1604 en 1607 van het Burgerlijk Wetboek);

terwijl, tweede onderdeel, de brief van 23 april 1964 niet alleen de uiting was van de weigering van verweerder eiseres als vennote toe te laten, maar ook van zijn wil de deelbewijzen van wijlen Lyell Hunter «af te kopen», door de aanduiding van zijn eigen persoon als nieuwe houder van die deelbewijzen, eiseres geenszins bij machte zijnde zich te verzetten tegen die aanduiding, dit wil zeggen die «afkoop» in de zin van artikel 128 van de gecoördineerde wetten, en enkel beschikkende over de mogelijkheid de «prijs» en de voorwaarden daarvan door de rechtbank te doen vaststellen bij niet-overeenstemming (de «afkoop» beschouwd dienende te worden als «verricht» buiten deze vaststelling om); terwijl bij de toezending van deze brief voorgoed vaststond dat verweerder, reeds houder zijnde van de andere deelbewijzen van verweester, de enige houder werd van al haar deelbewijzen, zodat deze, nog slechts één vennoot hebbende, van rechtswege ontbonden was; terwijl, door te verklaren dat de aldus door verweerder geuite wil niet de door de wet voorziene «afkoop» uitmaakte, onder het voorwendsel dat er nog geen overeenstemming bestond omtrent de prijs en de voorwaarden van die «afkoop», het arrest in de eerste plaats de bewijskracht van de brief van 23 april 1964 miskend heeft (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek) alsmede het voorwerp van de eenzijdige wilsuiting van verweerder (schending van de artikelen 1126 en 1128 van het Burgerlijk Wetboek, 126 en 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen); terwijl deze overweging en de verklaring dat de brief van 23 april 1964 niet tot gevolg kan hebben gehad «het eigendomsrecht op de deelbewijzen van Lyell Hunter aan verweerder over te dragen», de wettelijke regelen die in het eerste onderdeel van het middel aangehaald zijn miskennen (schending van de artikelen 116, 125, 126, 127 en 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsven-

nootschappen, 544, 1582, 1591, 1598, 1604 en 1607 van het Burgerlijk Wetboek); terwijl, tenslotte, door de eis strekkende tot vaststelling van de ontbinding van verweester onontvankelijk, bij gebrek aan voorwerp, te verklaren, het arrest de regelen miskend heeft waarbij de vereisten tot geldigheid van de vennootschappen, in het bijzonder van de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, zijn vastgesteld, krachtens welke het aantal vennoten niet lager kan zijn dan twee (schending van de artikelen 1832 van het Burgerlijk Wetboek, 2, 7, littera b, en 119 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen);

en terwijl, derde onderdeel, de verklaring dat de overeenkomst van 22 mei 1964 evenmin het eigendomsrecht op de deelbewijzen van Irène Breemans aan verweerder heeft kunnen overdragen, nu zij bepaalt dat die overdracht zal geschieden naar gelang van de betalingen waarin de partijen, volgens het arrest, vrij waren te voorzien, andermaal een miskenn'ing van de in de eerste twee onderdelen van het middel aangehaalde regelen inhoudt, vermits eiseres nooit «eigenares» van de deelbewijzen van haar echtgenoot is geweest, een overdracht van die deelbewijzen (vertraagd of niet) van haar aan verweerder dus niet denkbaar was en, in strijd met wat het arrest zegt, de overeenkomst van 22 mei 1964 geen «koopovereenkomst» is geweest (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek), maar slechts een uitvoeringsmaatregel van de «afkoop» verricht, bij de verzending van de brief van 23 april 1964, door de enkele wil van verweerder (schending van de artikelen 116, 125, 126, 127, 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, 544, 1582, 1591, 1598, 1604 en 1607 van het Burgerlijk Wetboek), en ten andere het enig mogelijke voorwerp van de overeenkomst miskent, namelijk de vaststelling van de aan eiseres toekomende vergoeding (schending van de artikelen 1108, 1126, 1128 en 1134 van het Burgerlijk Wetboek) alsmede het karakter van openbare orde van de wetsbepalingen die de overgang van de deelbewijzen van een overleden vennoot organiseren (schending van de artikelen 125, 126, 127, 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, 6, 1131 en 1133 van het Burgerlijk Wetboek); terwijl, tenslotte, het arrest aldus nogmaals de regelen betreffende de vaststelling van de vereisten tot geldigheid van de vennootschappen, in het bijzonder van de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, heeft miskend, de verwerende vennootschap in ieder geval ontbonden dienende te worden verklaard uiterlijk ten dage van het sluiten van de overeenkomst van 22 mei 1964, die tot gevolg zou hebben gehad alle deelbewijzen in de handen van verweerder te verenigen, ingeval deze vereniging niet reeds zou zijn tot stand gekomen door het enkele zenden van de brief van 23 april 1964 (schending van de artikelen 1832 van het Burgerlijk Wetboek, 2, 7, littera b, en 119 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen):

Wat het eerste onderdeel betreft:

Overwegende dat uit de bepalingen van de artikelen 126, 127 en inzonderheid 128 van de bij koninklijk besluit van 30 november 1935 gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen niet kan afgeleid worden dat de erfgenamen en de legatarissen van deelbewijzen van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die geen vennoten kunnen worden, het eigendomsrecht op deze deelbewijzen op het ogenblik van het openvallen van de nalatenschap niet zouden bezitten; dat de door deze teksten gebruikte bewoordingen: «afkoop, gekochte deelbewijzen, overgelaten deelbewijzen», en, zoals het arrest erop wijst, «het feit dat de erfgenaam of de legataris het vermogen heeft de afkoop van de deelbewijzen te vragen, de prijs en de modaliteiten van de afkoop te doen vaststellen en, in geval van niet afkoop binnen een zekere termijn, de ontbinding van de vennootschap te eisen»

aantonen dat de erfgenaam of de legataris het eigendomsrecht op de overgelaten deelbewijzen verkrijgt, al is de uitoefening van de rechten verbonden aan die deelbewijzen geschorst, en dat hij niet alleen over een schuldverdering beschikt;

Dat het arrest terecht doet opmerken « dat de wet er zich niet tegen verzet dat de hoedanigheid van eigenaar en die van vennoot momenteel gesplitst worden; dat de artikelen 43, 74, 124 en 153 van dezelfde gecoördineerde wetten andere gevallen voorzien waarin de aan deelbewijzen of aandelen verbonden sociale rechten momenteel geschorst zijn »;

Dat het onderdeel naar recht faalt;

Wat het tweede en het derde onderdeel betreft:

Overwegende dat een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid die twee leden telt niet van rechtswege door het overlijden van één van de twee vennoten ontbonden wordt; dat deze ontbinding slechts geschiedt wanneer al de deelbewijzen in de handen van één enkel vennoot verenigd zijn, dit wil zeggen wanneer de overlevende vennoot eigenaar wordt van al de deelbewijzen;

Overwegende dat, nu eiseres, zoals uit het antwoord op het eerste onderdeel blijkt, eigenares was van de overgelaten deelbewijzen, het arrest, zonder schending van de in die onderdelen aangeduide wetsbepalingen, kon beslissen, enerzijds, « dat het feit dat Maurice Géhéniau op 23 april 1964 zijn wil uitgedrukt heeft Irène Breemans niet als vennote te aanvaarden en de deelbewijzen van wijlen Lyell Hunter af te kopen, niet tot gevolg heeft gehad het eigendomsrecht op die deelbewijzen aan Maurice Géhéniau over te dragen, dat deze wilsuitdrukking niet de door artikel 9 van de statuten en artikel 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen voorziene afkoop uitmaakt; dat er geen akkoord over de prijs en de modaliteiten van de afkoop bestond », anderzijds, « dat de overeenkomst van 22 mei 1964 evenmin tot gevolg heeft kunnen hebben het eigendomsrecht op al de deelbewijzen in handen van Maurice Géhéniau te verenigen; dat zij de overdracht van het eigendomsrecht op de deelbewijzen van Irène Breemans naar gelang van de betalingen voorziet; dat het vaststaat dat er tot nu toe geen betalingen werden gedaan », en hieruit kon afleiden dat de vennootschap niet ontbonden was;

Dat, zo de voormelde artikelen 126, 126 en 128 niet toelaten de overgang van de deelbewijzen gemakkelijker te maken, zij echter niet verbieden die overgang aan strengere voorwaarden te onderwerpen;

Dat beide onderdelen niet kunnen aangenomen worden;

Over het tweede, het derde en het vierde middel, het tweede, afgeleid uit de schending van de artikelen 116, 125, 126, 127, 128 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 30 november 1935, 6, 1108, 1126, 1128, 1131, 1133, 1134, 1319, 1320, 1322, 1582, 1591, 1598, 1604, 1607 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden arrest onontvankelijk verklaart de door eiseres ingestelde eis tot betaling van een aanvullende vergoeding (te voegen bij de vergoedingen bepaald in de overeenkomst van 22 mei 1964) wegens het verborgen houden van een deel van het actief van de verwerende vennootschap door verweerder, en deze beslissing steunt op de overwegingen « dat de overeenkomst van 22 mei 1964, zoals hierboven uiteengezet, een koopovereenkomst is, dat er in deze overeenkomst onder andere het volgende uitdrukkelijk bedongen wordt: 'door deze regeling zullen alle rekeningen tussen partijen vereffend zijn', en « dat Irène Breemans de deelbewijzen van haar echtgenoot heeft verkregen »;

terwijl eiseres geenszins de deelbewijzen van haar echt-

genoot heeft verkregen en nooit « eigenares » daarvan is geweest, en terwijl de overdracht van die bewijzen aan verweerder is geschied, niet door het sluiten van een koopovereenkomst tussen eiseres en verweerder, maar dadelijk bij het zenden van de brief van 23 april 1964, door de wilsuiting van laatstgenoemde, als enige overlevende vennoot, de deelbewijzen « af te kopen », zonder dat eiseres deze wil iets in de weg kan leggen (schending van de artikelen 116, 125, 126, 127, 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, 544, 1126, 1128, 1582, 1591, 1598, 1604 en 1607 van het Burgerlijk Wetboek) » terwijl het arrest, door de overeenkomst van 22 mei 1964 als een « koopovereenkomst » te bestempelen, de bewijskracht van die overeenkomst heeft miskend, waarbij de partijen slechts de vergoeding hebben kunnen vaststellen die aan eiseres verschuldigd was, wegens de wil van verweerder, bevestigd door de ondertekening van de overeenkomst, de toelating van eiseres als vennote te weigeren en zelf de deelbewijzen van wijlen Lyell Hunter over te nemen (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek); terwijl het arrest tevens het enig mogelijk voorwerp van de overeenkomst heeft miskend (schending van de artikelen 1108, 1126, 1128 en 1134 van het Burgerlijk Wetboek), alsmede het karakter van openbare orde van de wetsbepalingen die de overdracht van de deelbewijzen van een overleden vennoot organiseren (schending van de artikelen 125, 126, 127, 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, 6, 1131 en 1133 van het Burgerlijk Wetboek); terwijl de beslissing de eis tot storting van een aanvullende vergoeding wegens het door verweerder verborgen houden van een deel van het actief onontvankelijk te verklaren misdien op naar recht verkeerde gronden rust en bijgevolg niet met redenen omkleed is (schending van artikel 97 van de Grondwet): het derde, afgeleid uit de schending van de artikelen 2, 7, littera b, 116, 119, 125, 126, 127, 128 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 30 november 1935 (artikel 119 zoals het is gewijzigd door artikel 7, paragraaf 11, van de wet van 30 april 1958), 544, 1582, 1591, 1598, 1604, 1607, 1832 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet;

doordat het arrest aan eiseres de verwijl-intresten weigert op het bedrag van 6.500.000 frank (eerste schijf van de vergoeding bepaald in de overeenkomst van 22 mei 1964), welke het beroepen vonnis had toegekend met ingang van de aanmaning van 23 juli 1964, en alleen de gerechtelijke intresten toekent met ingang van 28 december 1965 (en niet van 5 augustus 1964, zoals het vonnis bij vergissing zegde), op de gronden « dat het uit de voor het Hof voorgebrachte stukken blijkt dat Maurice Géhéniau meermaals aanbiedingen gedaan heeft om de door hem verschuldigde bedragen in de voorwaarden van de overeenkomst van 22 mei 1964, te betalen; dat deze aanbiedingen afdoende zijn; dat de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Etablissements Hunter et Cie » niet ontbonden is; dat er, wat het bedrag van 6.500.000 frank betreft, geen intresten bedongen werden; dat dit bedrag zonder geldige redenen door Irène Breemans geweigerd is geweest; dat de bepalingen van de artikelen 1257 en 1652 van het Burgerlijk Wetboek ter zake niet toepasselijk zijn daar de overeenstemmende verkochte deelbewijzen niet geleverd werden; dat de wederrechtelijke weigering van Irène Breemans het bedrag van 6.500.000 frank te aanvaarden geen recht tot verwijl-intresten kan doen ontstaan »;

terwijl deze beoordelingen, die rusten op de verkeerde overwegingen dat de overeenkomst van 22 mei 1964 een verkoop is — wat voor eiseres de verplichting in zich sluit de deelbewijzen van wijlen Lyell Hunter aan verweerder te leveren (schending van de artikelen 116, 125, 126, 127, 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, 544, 1582, 1591, 1598, 1604 en 1607 van het Bur-

gerlijk Wetboek) —, en dat de verwerende vennootschap derhalve niet ontbonden is ondanks de vereniging van alle deelbewijzen in de handen van verweerder sedert 23 april 1964 (schending van de artikelen 1832 van het Burgerlijk Wetboek, 2, 7, littera b, en 119 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen), de conclusie onbeantwoord laten waarbij eiseres betoogde « dat zij in haar volkomen recht was toen zij de aangeboden geldsommen heeft geweigerd wanneer hun betaling ieder maal uitdrukkelijk verbonden werd aan de ondertekening van het deelbewijzenregister, hetgeen voor haar een nadelige erkenning inhield vermits zij steeds buiten de maatschappij was gebleven, de 75 deelbewijzen niet vrijwillig had verkocht en het registerboek niet te tekenen had », en « dat immers de aanbiedingen door partij Géhéniaau gedaan zonder waarde waren, vermits zij gepaard gingen met voorwaarden die strijdig waren met de wettelijke bepalingen en de overeenkomst » (schending artikel 97 van de Grondwet);

het vierde, afgeleid uit de schending van de artikelen 116, 125, 126, 127, 128 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 30 november 1935, 6, 544, 1108, 1126, 1128, 1131, 1133, 1134, 1582, 1591, 1598, 1604, 1607 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet;

doordat het arrest overweegt « dat er aanleiding toe bestaat Maurice Géhéniau te machtigen de drie schijven van de prijs geleidelijk tegen overdracht van de volle eigendom van het overeenstemmend aantal deelbewijzen te betalen; dat de contante betaling van 9.000.000 frank in strijd is met de geest van de overeenkomst van 22 mei 1964; dat geleidelijke betalingen Maurice Géhéniau in de mogelijkheid zullen stellen de deelbewijzen waarvan hij de eigendom verkrijgt aan derden te verkopen », en beslist « dat de door Maurice Géhéniau gedane aanbiedingen van betaling afdoende dienen verklaard te worden »;

terwijl verweerder houder was van de deelbewijzen van wijlen Lyell Hunter zodra de « afkoop » daarvan door hem was geschied, dit wil zeggen vanaf 23 april 1964 ofwel uiterlijk vanaf 22 mei 1964, zonder dat eiseres ooit houder daarvan is geweest (schending van de artikelen 116, 125, 126, 128 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, 544, 1582, 1591, 1598, 1604 en 1607 van het Burgerlijk Wetboek); terwijl de overeenkomst van 22 mei 1964 mitsdien niet tot gevolg kon hebben, in weerwil van wetsbepalingen van openbare orde, een overdracht (uitgesteld of niet) van de « eigendom » van die deelbewijzen van eiseres op verweerder te bewerkstelligen (schending van alle aangeduide bepalingen, op artikel 97 van de Grondwet na); en terwijl de door het middel gecritiseerde beslissing derhalve niet naar de eis van de wet met redenen omkleed is (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Overwegende dat deze middelen uitgaan van de stelling dat eiseres noch houdster noch eigenares was van de overgelaten deelbewijzen, zodat de overeenkomst van 22 mei 1964 geen overdracht van eigendom kon bewerkstelligen en geen verkoopovereenkomst was;

Overwegende dat uit het antwoord op het eerste onderdeel van het eerste middel blijkt dat eiseres wel eigenares van de overgelaten deelbewijzen was;

Overwegende dat het arrest de in het derde middel aangehaalde conclusie beantwoordt door erop te wijzen: « dat het Maurice Géhéniau en Irène Breemans vrijstond hun rechten door een overeenkomst te regelen en te bedingen dat de overdracht van het eigendomsrecht op de deelbewijzen naargelang van de betalingen zou geschieden; ...dat het uit de voor het hof voorgebrachte stukken blijkt dat Maurice Géhéniau meermaals aanbiedingen gedaan heeft om de door hem verschuldigde bedragen, in

de voorwaarden van de overeenkomst van 22 mei 1964, te betalen; dat deze aanbiedingen voor het Hof hernomen worden en afdoende zijn »;

Dat de middelen niet kunnen aangenomen worden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 9 maart 1970.

Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. de Vreese.

Advocaat-generaal: M. Colard.

E.E.G. — Sluik invoer van boter uit Nederland. — Welke heffingen dienen toegepast te worden? — Prejudiciële vraag.

De E.E.G.-landbouweffingen in de zuivelsector voor invoer zowel uit de E.E.G.-landen als uit derde landen worden door iedere Lid-staat bepaald conform de in verordening nr. 13 van 5 februari 1964 vastgestelde normen. De heffingsbedragen worden verschillend berekend naar gelang het gaat om invoer uit landen van de E.E.G. of uit derde landen. Met het oog op de toepassing, in het land van invoer, van het stelsel van de intracommunautaire landbouweffingen en ten bewijze dat de goederen aan de voorwaarden voor de toepassing van dit stelsel voldoen, is een certificaat van het model DD4 ingesteld.

In een geval van bij sluik invoer uit Nederland afkomstige en van Nederland in België geïmporteerde boter heeft het bestreden arrest beslist dat het hogere tarief van de heffing « derde landen » moet worden toegepast.

De vraag of, ingeval van sluik invoer uit een van de E.E.G.-landen, de ontdoken heffingen moeten worden berekend op de voor de invoer uit derde landen bepaalde bedragen dan wel op de voor de invoer uit landen van de E.E.G. bepaalde bedragen, stelt een vraag van uitlegging van het gemeenschapsrecht.

Craeynest e.a. t./ Belgische Staat.

Gelet op het bestreden arrest, op 6 februari 1969 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

I. In zover de voorzieningen de beslissing bedoelen gewezen over de strafvordering en over de vordering van de vervolgende partij;

Overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

II. In zover de voorzieningen de beslissing bedoelen gewezen over de door de tweede verweerder tegen de eisers ingestelde burgerlijke vordering:

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97, 110 van de Grondwet, 4, 145, 155, van het verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, goedgekeurd door artikel 1 van de wet van 2 december 1957, 2 van het koninklijk besluit van 26 juli 1962 betreffende de toepassing van de verordeningen, richtlijnen, beschikkingen of besluiten, adviezen en aanbevelingen van de Europese Economische Gemeenschap in verband met de landbouw, 1-1, 1-2, 2-1, 3-1, 3-2, 3-4, 3-5, 4-1, 7-1, 8-1, 8-2 van de verordening

nummer 13/64 van 5 februari 1964 van de Raad van de Europese Economische Gemeenschap houdende geleidelijke totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de zuivelsektor,

doordat het bestreden arrest, na beslist te hebben dat de eisers zich schuldig hadden gemaakt aan medeplichtigheid aan onregelmatige invoer uit Nederland naar België van een totale hoeveelheid van 12.000 kg boter van Nederlandse oorsprong, de eisers solidair met anderen veroordeelt om aan verweerder een som van 973.560 frank te betalen wegens ontdoken heffingen welke aan verweerder zagezegd verschuldigd zouden zijn op grond van de in de schoot van de Europese Economische Gemeenschap vigerende reglementatie, en meer bepaald beslist dat voor het berekenen van de ontdoken heffingen, het bedrag diende toegepast te worden bepaald voor «derde landen» zijnde 8.113 frank per 100 kg,

terwijl uit de artikelen 110 van de Grondwet, 1 van voormelde wet van 2 december 1957, 2 van voormeld koninklijk besluit van 26 juli 1962 volgt dat verweerder ten titel van schadevergoeding voor ontdoken heffingen geen sommen mocht vragen welke niet beantwoorden aan de richtlijnen vastgesteld door de Raad en de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap binnen de perken van de bevoegdheid welke aan deze organen wordt toegekend door de artikelen 4, 145 en 155 van voormeld verdrag van 25 maart 1957,

terwijl uit de hoger ingeroepen artikelen van voormelde verordening van 5 februari 1964 van de Raad van de Europese Economische Gemeenschap volgt dat andere en namelijk lagere rechten worden bepaald voor goederen afkomstig uit de landen van de Europese Economische Gemeenschap dan voor goederen afkomstig uit «derde landen»,

terwijl geen enkele wettelijke of reglementaire bepaling, noch enige beslissing uitgaande van de op grond van voormelde artikelen van het verdrag van 25 maart 1957 bevoegde organen, aan verweerder toeliet voor uit Nederland afkomstige boter de heffingen te vorderen bepaald voor «derde landen»,

en terwijl er in alle geval onverzoenbaarheid bestaat tussen de konstataatie van het arrest luidens welke de ten deze bedoelde boter uit Nederland afkomstig was, en de beslissing van gezegd arrest luidens welke ten deze de heffing voorzien voor derde landen van toepassing zou zijn, zodat de konstataaties van het arrest niet beschouwd kunnen worden als een voldoende motivering voor de bestreden beslissing, zoals deze door artikel 97 van de Grondwet wordt vereist:

Overwegende dat de schade waarvan de tweede verweerder vergoeding vordert bestaat in het derven van de heffingen die ingevolge de ten laste van de eisers bewezen verklaarde misdrijven werden ontdoken;

Dat de ontdoken heffingen, door de Europese Economische Gemeenschap ingestelde heffingen zijn;

Overwegende dat de verordening nummer 13/64 van 5 februari 1964 van de Raad van de Europese Economische Gemeenschap, houdende de geleidelijke totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de zuivelsektor, verordening welke verbindend is in al haar onderdelen en rechtstreeks toepasselijk is in elke lid-Staat, de regelen vastlegt volgens welke de E.E.G.-landbouwheffingen, zowel voor de invoer uit de E.E.G.-landen als voor die uit derde landen worden bepaald, en in artikel 8 voorschrijft dat het bedrag van die heffingen door ieder Lid-Staat wordt bepaald, echter in overeenstemming met de in de voorafgaande artikelen van de verordening vastgestelde normen;

Overwegende dat uit voormelde verordening blijkt dat de heffingsbedragen verschillend worden berekend naar

gelang het gaat om invoer uit landen van de Europese Economische Gemeenschap of uit derde landen;

Overwegende dat artikel 11 van voormelde verordening bepaalt dat voor alle invoer, onder meer van boter, uit derde landen en, gedurende de overgangperiode, uit de Lid-Staten, een certificaat moet worden overgelegd dat op verzoek van de belanghebbende, door de Lid-Staat wordt afgeleverd;

Overwegende dat, door de Beschikking van 17 juli 1962 van de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap, met het oog op de toepassing, in de Lid-Staat van invoer, van het stelsel van de intracommunautaire landbouwheffingen en ten bewijze dat de goederen de voorwaarden voor de toepassing van dit stelsel vervullen, een certificaat van het model DD4 werd ingesteld;

Overwegende dat uit de artikelen 3 in fine en 7 van voormelde beschikking volgt dat, behalve de in artikel 7 bepaalde uitzondering voor kleine zendingen aan particulieren en voor persoonlijke bagage van reizigers, de Lid-Staten het stelsel van de intracommunautaire heffingen slechts toepassen mits overlegging van voormeld certificaat van het model DD4;

Overwegende dat luidens artikel 2 van het koninklijk besluit van 26 juli 1962 betreffende de toepassing van de verordeningen, richtlijnen, beschikkingen of besluiten, adviezen of aanbevelingen van de Europese Economische Gemeenschap in verband met de landbouw, het bedrag van de landbouwheffingen wordt vastgesteld overeenkomstig voormelde akten van de bevoegde instellingen van voormelde Gemeenschap, en dat, luidens artikel 1 van voormeld koninklijk besluit, de inning ervan is toevertrouwd aan de Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen welke onder tweede verweerder ressorteert;

Overwegende dat voor de litigieuze periode, het overeenkomstig voormelde verordening en voormeld koninklijk besluit vastgestelde bedrag van de heffingen, in België toepasselijk op de invoer van boter uit derde landen, aanzienlijk hoger werd bepaald dan het bedrag van de heffingen toepasselijk op de invoer van boter uit Nederland;

Overwegende dat het bestreden arrest, hoewel het aanneemt dat de litigieuze, bij sluikimport geïmporteerde boter uit Nederland afkomstig was en van Nederland in België werd ingevoerd, bij bevestiging van het beroepen vonnis beslist dat ten deze het hogere tarief van de heffing «derde landen» moet worden toegepast;

Overwegende dat de vraag, of, ingeval van sluikimport uit een van de Europese Economische Gemeenschapslanden, de ontdoken heffingen moeten worden berekend op de voor de invoer uit derde landen bepaalde bedragen of op de voor de invoer uit landen van de Europese Economische Gemeenschap bepaalde bedragen, een vraag van uitlegging van het gemeenschapsrecht stelt;

Overwegende dat naar luid van artikel 177 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, alleen het Hof van Justitie bevoegd is om, bij wijze van prejudiciële beslissing, over deze uitlegging uitspraak te doen;

Om die redenen,

Verwerpt de voorzieningen in zover ze de beslissing geven over de strafvordering en over de vordering van de vervolgende partij bedoelen;

Wat de burgerlijke vordering betreft:

Stelt de uitspraak uit totdat het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak zal hebben gedaan over de vraag of de artikelen 1 tot 12 van de Verordening nr 13/64 van 5 februari 1964 van de Raad van de Europese Economische Gemeenschap, juncto de artikelen 1 en 2 van de Beschikking van 5 december 1960 van de Commissie van de

Europese Economische Gemeenschap en 1 en 2 van de Beschikking van 17 juli 1962 van diezelfde Commissie, aldus moeten worden uitgelegd dat, bij ontstentenis van een certificaat van het model DD4, de invoerder in geen geval van de toepassing van het stelsel van de intracommunautaire landbouwheffingen en dienvolgens van het voor het intracommunautaire verkeer bepaalde, verminderde tarief kan genieten, zodat ook bij sluikeinvoer, zelfs uit landen van de Gemeenschap, de ontdoken heffingen worden berekend op de bedragen die, overeenkomstig de door de ten deze bevoegde Belgische Overheden, voor de litigieuze periode vastgestelde tabellen, toepasselijk zijn op de invoer van boter uit derde landen;

Veroordeelt elke eiser tot de helft van de kosten van zijn voorziening;

Houdt de overige kosten aan.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 21 april 1970.

Voorzitter: A. Mast.

Raadsheren: de HH. Mees en Baeteman.

Auditeur: M. Depondt.

Advokaat: Mr. Cambier.

Talen. — Taalverhoudingen.

Krachtens artikel 43 par. 3, lid 1 van de samengevatte wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken moeten van de rang van directeur af en daarboven de betrekkingen, op alle trappen, in gelijke mate aan de ambtenaren van de beide taalrollen toegewezen worden.

In de opvatting van de wetgever moeten de taalkaders aangeven hoeveel betrekkingen op iedere trap van de hiërarchie aan de ambtenaren van elk van beide taalrollen toekomen. De definitieve toekenning, bij organieke maatregel, van geïndividualiseerde betrekkingen aan de ambtenaren van de bepaalde taalrol strookt niet met deze opvatting.

De Buck t./Belgische Staat (Minister van tewerkstelling en Arbeid.).

Arrest nr. 14.068.

Overwegende dat het beroep strekt tot nietigverklaring van het koninklijk besluit van 3 februari 1967, waarbij M. Defalque, adviseur, tot bestuursdirecteur bij het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid werd bevorderd; dat het bestreden besluit in het Belgisch Staatsblad van 11 februari 1967 werd gepubliceerd;

Overwegende dat verzoeker, adviseur, behorende tot de Nederlandse taalrol in het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, zich kandidaat stelde voor de betrekking van bestuursdirecteur, samen onder meer met M. Defalque, eveneens adviseur, doch behorende tot de Franse taalrol; dat de directieraad van het departement in zijn vergadering van 10 januari 1967 eenparig verzoeker als eerste kandidaat en M. Defalque als tweede kandidaat voorstelde; dat de directieraad na onderzoek van het bezwaar van andere kandidaten die rangschikking handhaafde in zijn vergadering van 30 januari 1967; dat ten aanzien van de taalverhoudingen de dertien ambten van de eerste trap (rangen 17, 16 en 15) in het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, bezet zijn als volgt: zeven door ambtenaren van de Nederlandste taalrol, vijf door ambtenaren van de Franse taalrol, een dertiende ambt van inspecteur-generaal niet voorzien zijnde van een titularis; dat ten slotte twee ambtenaren-generaal van rang 15,

buiten kader zijn benoemd, één van de Franse taalrol, benoemd wegens voorbijstreving om taalredenen, en één van de Nederlandse taalrol, benoemd als taaladjunct;

Overwegende dat, krachtens artikel 43, § 3, lid 1, van de samengevatte wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, van de rang van directeur af en daarboven de betrekkingen, op alle trappen, in gelijke mate aan de ambtenaren van de beide taalrollen toegewezen moeten worden; dat van de 13 bestaande betrekkingen van de eerste trap in het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid thans 7 door ambtenaren van de Nederlandse en 5 door ambtenaren van de Franse taalrol zijn bezet; dat bij gebeurlijke vernietiging van de bestreden benoeming de daardoor vacant wordende betrekking in ieder geval moet worden toegewezen aan een ambtenaar van de Franse taalrol, zodat verzoeker, die tot de Nederlandse taalrol behoort, niet in aanmerking komt voor een benoeming in die betrekking;

Overwegende dat verzoeker vergeefs daartegen inbrengt dat zodanige conclusie voorbarig is aangezien eerst uit de door genoemde paragraaf voorgeschreven taalkaders kan blijken of de geïndividualiseerde betrekking, waarin moet worden voorzien, tot het Franse of het Nederlandse kader behoort; dat immers, in de opvatting van de wetgever, de taalkaders moeten aangeven hoeveel betrekkingen op iedere trap van de hiërarchie aan de ambtenaren van elk van beide taalrollen toekomen en de definitieve toekenning, bij organieke maatregel, van geïndividualiseerde betrekkingen aan de ambtenaren van een bepaalde taalrol niet strookt met deze opvatting; dat de niet-ontvankelijkheid van het beroep ambtshalve moet worden vastgesteld.

Besluit:

Art. 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL.

3 maart 1970.

Voorzitter: M. Maréchal A.

Raadsheren: MM. Sury J. en Van Leckwyck R.

Advocaten: Mrs. G. Jacobs loco A. Houtekier en P. Trybou.

Schade en schadeloosstelling. — Militair. — Bevordering. — Vergoedbare kans. — Aftrek overlevingspensioen. — Morele schade wegens luchtvaartongeval. — Ventilatie van de schade.

De bevorderingsmogelijkheid van een beroepsmilitair tot adjudant-chef is, inzake schadeloosstelling, slechts een vergoedbare kans. De schadeëvaluatie ervan dient ex-aequo et bono te gebeuren, waarin rekening dient gehouden met de duur van de functie, met het percentage van persoonlijk onderhoud en met de geringe kans tot bevordering.

Het overlevingspensioen dat aan de weduwe toekomt is, noch geheel noch gedeeltelijk, van de gemeenschappelijke vergoeding aftrekbaar. De oorzakelijkheid van schadevergoeding en van overlevingspensioen is immers niet dezelfde. Anderzijds betekent de uitbetaling van het overlevingspensioen voor de Staat geen verarming, omdat het overlevingspensioen betaald wordt met de daartoe bestemde reserve, samengesteld uit de afhoudingen op de wedden van de militair.

Een luchtvaartongeval is, voor de naastbestaanden, niet droeviger dan een verkeersongeval.

De patrimoniale schade dient geventileerd tussen de

weduwe en de kinderen. Het is billijk, per kind, 10 % toe te kennen.

Cons. B. t./Belgische Staat
(Ministerie van Landsverdediging).

Gezien het eensluidend verklaard afschrift van het vonnis gewezen op 30 oktober 1968 door de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, betekend bij exploitanten dd. 10 december 1968 en waartegen hoger beroep, regelmatig naar vorm en tijd, op 7 februari 1969 werd ingesteld;

Overwegende dat de rechtsvorderingen door geïntimeerden in hun voormelde hoedanigheden ingesteld het herstel beogen van de schade spruitende uit het luchtvaartongeval dat op 22 oktober 1965 nabij Veckerhagen (Duitse Bondsrepubliek) plaats vond en waarbij B. L., S.J. en S.R. om het leven kwamen;

Overwegende dat appellant zijn aansprakelijkheid voor het ongeval en voor zijn gevolgen niet betwist; dat hij evenwel het vonnis aanvecht aangaande toegekende schadevergoedingen;

Overwegende dat de volgende twistpunten dienen opgelost te worden:

1. het index-cijfer dat aan de beroepsinkomsten en rustpensioenen dient toegepast te worden,
2. de waarde die moet toegeschreven worden aan de kans tot bevordering van de slachtoffers,
3. de berekening van het inkomstenverlies met inachtneming zowel van de kapitalisatie als van de vervroegde betaling,
4. het percentage dat dient afgetrokken te worden voor het gedeelte van de inkomsten dat elk slachtoffer voor zijn persoonlijk onderhoud zou besteed hebben.
5. de kwestie of de slachtoffers, na hun oppensioenstelling, een bijkomende winstgevendende activiteit zouden uitgeoefend hebben,
6. de weerslag van het overlevingspensioen van de weduwe op de vergoeding voor inkomstenverlies,
7. de hoegrootheid van de vergoeding hoofdens extrapatriomoniale schade ten bate van de weduwe en van de kinderen;

Overwegende nopens punt 1, dat de overgelegde geschriften aantonen dat de wedde van de slachtoffers een wijziging zou ondergaan hebben krachtens verhoging van de indexatie of van het barema; dat die wijzigingen niet louter hypothetisch zijn zodat het behoort het indexcijfer 122,5, door de eerste rechter toegepast in acht te nemen;

Overwegende nopens punt 2, dat appellant terecht aanvoert dat de benoeming van de slachtoffers tot adjudant-chef de vereiste zekerheid niet biedt om de inkomstenderving te berekenen op een loopbaan eindigende met de graad van adjudant-chef; dat immers dergelijke benoeming onderworpen is aan een bekwaamheidsexamen onder vorm van wedstrijd tot het bekleden van een beperkt aantal openvallende betrekkingen; dat de bevordering van de slachtoffers evenwel niet louter hypothetisch kan genoemd worden doch een kans uitmaakt die ex æquo et bono dient geraamd te worden, rekening gehouden met de duur van deze functies, met het percentage voor persoonlijk onderhoud en met de geringe kans tot bevordering;

Overwegende nopens punt 3, dat appellant terecht zowel de kapitalisatie als de vervroegde betaling in acht heeft genomen om de inkomstenderving te berekenen;

Overwegende nopens punt 4, dat de aftrek voor persoonlijk onderhoud op 30 % dient geschat te worden voor de periode tot oppensioenstelling vermits de slachtoffers alsdan aanzienlijke gezinslasten hadden moeten dragen; dat hij evenwel op 40 % dient bepaald te worden voor de volgende periode, wanneer deze lasten minder zwaar zouden geworden zijn;

Overwegende nopens punt 5, dat een militair die op

rust gesteld wordt doorgaans een lucratief werk aanpakt dat aan zijn leeftijd en kunde is aangepast; dat deze inkomsten op 48.000 frank 's jaars kunnen geschat worden en zulks voor de periode vanaf de oppensioenstelling tot de 65ste verjaardag;

Overwegende nopens punt 6, dat het overlevingspensioen uitbetaald aan de weduwe, noch geheel nog gedeeltelijk, dient afgetrokken te worden; dat het overlijden van voornoemde militairen de grondslag is van twee afzonderlijke verplichtingen in hoofde van appellant, eensdeels de betaling van het overlevingspensioen ten bate van de weduwe en anderdeels het herstel van de schade ondergaan door de naastbestaanden ingevolge het feit van een orgaan van appellant; dat de betaling van het overlevingspensioen geen verarming voor appellant uitmaakt vermits de daartoe vereiste reserve samengesteld werd door inhoudingen op de wedde en door inachtneming van de probabiliteiten; dat het pensioen ook geen verrijking voor de weduwe uitmaakt vermits het slechts de uitbetaling is van hetgeen zij met haar man bij wijze van inhoudingen op de wedde gespaard heeft; dat bovendien het pensioen niet in aanmerking komt om in concreto het weddenverlies veroorzaakt door het ongeval te ramen, vermits de aftrek van het pensioen erop zou neerkomen de weduwe te beroven van hetgeen zij verworven heeft door de bijdragen die haar echtgenoot, bij wijze van inhoudingen op wedde, maandelijks gestort heeft; dat het ten slotte onverschillig is dat dezelfde persoon (ter zake appellant) schuldenaar is van beide bedragen die eishaar worden tengevolge van het overlijden van voornoemde militairen, eensdeels krachtens hun statuut van Staatsdienaar en anderdeels krachtens de aansprakelijkheid voor de onrechtmatige daad die hun dood veroorzaakt heeft;

Overwegende nopens punt 7, dat de omstandigheden van het ongeval niet van aard zijn om de doorgaans toegekende vergoedingen te boven te gaan; dat het litigieus luchtvaartongeval, hoe droevig ook voor de naastbestaanden van militairen die deze bepaalde loopbaan hadden gekozen, geen pijnlijker karakter vertoont dan een verkeersongeval; dat echter wel rekening dient gehouden te worden met de zware last voor een weduwe om jeugdige kinderen zonder bijstand van haar echtgenoot groot te brengen en anderdeels met de leeftijd van de kinderen die gedurende hun vormingsjaren de vaderlijke invloed zullen moeten derven;

Aangaande de rechtvordering van B. S., weduwe B. L.:

Overwegende dat tot berekening van de patrimoniale schade, de volgende elementen in aanmerking komen:

- geboortedatum van B. L.: 14 augustus 1930
- overlijdensdatum: 22 oktober 1965
- vermoedelijke overlevingsduur: 34 jaar en 10 maand
- fictieve loopbaan:
 - a) van 1-10-65 tot 1-10-73 eerste sergeant-majoor
 - b) van 1-10-73 tot 1-10-86 adjudant
 - c) op 1-10-86, op pensioen gesteld (56 jaar);

Overwegende dat het weddenverlies, op grond van de basiswedde, de haardvergoeding en de reglementaire inhoudingen, door appellant, met toepassing van indexcijfer 112,5, op 1.802.648 frank berekend werd; dat dit bedrag dient verhoogd te worden in verhouding 122,5 : 112,5 om alzo uit te lopen op 1.962.882 frank;

Overwegende dat het vakantiegeld, zijnde 5.000 frank gedurende 20 jaar en 11 maand, na kapitalisatie 66.858 frank bedraagt;

Overwegende dat de parachutistentoeelage, zijnde 24.000 frank tot 50 jaar leeftijd, of gedurende 14 jaar en 10 maand, na kapitalisatie, 255.681 frank bedraagt;

Overwegende dat van de samentelling van voormelde bedragen: 2.285.421 fr.
dient afgetrokken voor persoonlijk onderhoud
30 % zijnde 685.626 fr.

blijft: 1.599.795 fr.

Overwegende dat de kans tot bevordering als adjudant-chef, berekend zoals hierboven aangeduid, op 5.000 frank dient beraamd te worden;

Overwegende, nopens het rustpensioen, dat eensdeels de brief van de Administratie der Pensioenen (Ministerie van Financiën) dd. 8 augustus 1966, door geïntimeerde voorgelegd, een bruto maandbedrag van 12.054 frank vermeldt (zijnde 144.648 frank 's jaars) terwijl anderdeels de bijlage 7 uitgaande van het Ministerie van Landsverdediging door appellant voorgelegd, een jaarbedrag van 105.349 + 12,5 % = 118.517 aangeeft; dat appellant omtrent dit verschil geen uitleg verschafft; dat dit geschilpunt echter niet kan beslecht worden alvorens dit vraagstuk opgelost is;

Overwegende dat de inkomsten wegens winstgevende activiteit na oppensioenstelling (1.10.1986) tot de leeftijd van 65 jaar (14 augustus 1995), zijnde 48.000 - 40 % = 19.200) = 28.800, dienen gekapitaliseerd tegen 7.268 = 209.318 vermenigvuldigd met 0.3968 wegens vervroegde betaling, wat uitloopt op 83.057 fran;

Overwegende dat de vergoeding wegens patrimoniale schade derhalve als volgt dient samengesteld te worden:

— wedden, vakantiegeld en parachutistentoelage	1.599.795
— kans tot bevordering	5.000
— rustpensioen	p.m.
— lucratieve activiteit na oppensioenstelling	83.057

samen: F 1.687.852

Overwegende dat partijen het eens zijn dat dit bedrag voor 70 % aan geïntimeerde zelf en voor 10 % aan ieder van haar drie kinderen toekomt;

Overwegende dienvolgens dat aan geïntimeerde in eigen naam toekomt	1.181.497
waarvan af te trekken de uitbetaalde premie voor luchtvaartongeval	500.000

blijft: F 681.497

Overwegende dat anderzijds aan elk kind toekomt 168.785 frank;

Overwegende dat de eerste rechter de extra-patrimoniale schade als volgt beraamd heeft: voor de weduwe 150.000 frank en voor elk kind 75.000 frank; dat deze begroting om de bovenaangehaalde redenen dient bekrachtigd te worden;

Om die reden:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935,

Ontvangt het beroep;

Bevestigt het aangevochten vonnis in zover het de eisen ontvangt en over de gerechtskosten uitspraak doet;

Doet het te niet voor het overige;

Wijzigende:

— Rakende de rechtsvordering ingesteld door B. S. weduwe B. L.:

— veroordeelt appellant om aan deze geïntimeerde te betalen de som van 681.497 + (3 × 168.785) = 506.355 + 150.000 + 75.000 + 75.000 = 1.562.852 frank (één miljoen vijfhonderdtweënzestigduizend achthonderdtweënvijftig frank), verhoogd met de vergoedende intresten vanaf 22 oktober 1965 tot heden en met de gerechtelijke intresten vanaf heden;

— zegt voor recht dat elk kind recht heeft op 168.785 +

75.000 = 243.785 frank (tweehonderddrieënveertigduizend zevenhonderdvijfentachtig frank);

— beveelt de heropening der debatten om nader door partijen ingelicht te worden nopens het rustpensioen;

— houdt de uitspraak aan nopens de vergoeding wegens het verlies van dit pensioen;

Behoudt de kosten in hoger beroep voor zowel voor de rechtsvordering van B. S. als voor die van V. A.

HOF VAN BEROEP TE GENT.

7e Kamer. — 14 mei 1970.

Voorzitter: M. De Groote.

Raadsheren: MM. Janssens en De Buck.

Advocaat-generaal: M. Versée.

Advocaten: Mrs. Erdman en Lietaer.

Wisselbrief. — Laatste geëndosseerde bezorgt, na protest wegens wanbetaling, de wissel aan de laatste endossant terug. — Doorhaling van het laatste endosso. — Rechtmatige houder.

Eiser is in het bezit van een wissel die na een ononderbroken reeks endossementen aan hem geëndosseerd was, maar die hij aan een bank had geëndosseerd; de bank bood de wissel aan bij de betrokkene en bezorgde hem na protest wegens wanbetaling terug aan eiser; het laatste endossement (van eiser aan de bank) werd doorgehaald, evenals de vermelding « pour acquit » van de bank.

Eiser is rechtmatige houder van de wissel, daar hij van zijn recht doet blijken door een ononderbroken reeks endossementen (art. 16 wisselwet). Het doorgehaalde endossement wordt te dien aanzien voor niet geschreven gehouden.

Bialecki t./De La Croix.

Het Hof heeft de middelen en conclusies van de partijen gehoord en de stukken ingezien.

De eensluidende grosse wordt overgelegd van het vonnis dat op 29 april 1969 geveld werd door de rechtbank van koophandel te Kortrijk. Het hoger beroep werd tijdig ingesteld en is regelmatig.

Een wisselbrief van 175.000 frank werd getrokken op de geïntimeerde die de wisselbrief accepteerde; de wisselbrief werd tevergeefs aangeboden aan de geïntimeerde voor betaling en een protestakte werd opgesteld.

De appellant eist als houder de betaling van de wisselbrief.

In hoger beroep laat de geïntimeerde enkel gelden dat de appellant geen rechtmatige houder is omdat hij de wisselbrief geëndosseerd heeft aan de N.V. Kredietbank, die de wisselbrief aanbood en na wanbetaling het stuk terugbezorgde aan de appellant « zonder het endossement door te halen of te reëndosseren » op de appellant.

Deze stelling berust op een feitelijke vergissing.

In werkelijkheid werd de wissel achtereenvolgens voor endossement ondertekend door de « administrateur-délégué » van de N.V. International Oil Corporation, door een persoon waarvan de handtekening niet leesbaar is maar klaarblijkelijk een zekere Fayer is, door Andrej Bialecke wiens handtekening kan erkend worden bij vergelijking met zijn brief van 28 juni 1968; daarop volgde de stempel « pour acquit » van de N.V. Kredietbank.

Welnu niet alléén de stempel « pour acquit » maar ook de handtekening van de appellant werden doorgehaald. Deze doorhalingen waren zelfs reeds gebeurd wanneer de geïntimeerde of zijn raadsman een fotocopy van de wisselbrief heeft bekomen (stuk 1 bundel appellant).

Artikel 16 wisselwet luidt dat als rechtmatige houder wordt beschouwd hij die een wisselbrief onder zich heeft indien hij van zijn recht doet blijken door een ononderbroken reeks van endossementen; hier gaat het om de endossementen door de N.V. International Oil Corporation en Fayer. Het doorgehaalde endossement — met name door de appellant zelf ten voordele van de N. V. Kredietbank — wordt te dien aanzien voor niet geschreven gehouden.

Alle andere beschouwingen zijn overbodig. Toch mag men zich afvragen wanneer juist de geïntimeerde reeds zijn schuld zou betaald hebben; tevens is het toch wel zonderling dat de geïntimeerde betaalt en de International Oil Corporation N.V. betaling aanvaardt zonder dat de wordt overgelegd. In een ondertekende noot van 30 mei 1969 legt de N. V. Kredietbank uit in welke omstandigheden de wissel door haar terug werd gegeven aan de appellant, wat ten overvloede het rechtmatig bezit van deze laatste aantoonst.

Op deze gronden,

Het hof,

Gelet op artikel 24 der Wet van 15 juni 1935,

Alle andere conclusies verwerpend,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond,

Doet het aangevochten vonnis teniet en opnieuw wijzen:

Veroordeelt de geïntimeerde Pierre de la Croix om aan de appellant Andrej Bialecki te betalen: honderdvijfenzeventigduizend tweehonderd zesenvierzig frank, met de verwijlntresten vanaf 4 juni 1968 tot 22 november 1968 en verder de gerechtelijke intrest.

Verwijst de geïntimeerde in de kosten van de beide aanleggen.

NOOT. — Verg. Hof Gent, 13 november 1969, R. W. 1969-70, 1000, met noot Jan Ronse.

BALIELEVEN

Conferentie der Jonge Balie te Kortrijk.

Plechtige openingszitting van zaterdag 4 oktober 1970.

« Courtrai, que traverse la Lys, est une ville d'affaires prospère, ardente et dévote, à l'image de la Flandre médiévale des ducs. »

Deze ietwat lapidaire beschrijving, die de Michelin-gids voor Benelux van de Groeninghe-stede geeft, benadert vrij dicht de werkelijkheid: al lijkt de stad tijdens een regenachtig herfst-week-end wel wat ingedommeld, toch merkt men dadelijk dat er een naarstige en voor de welstand zorgende handelsactiviteit heerst, dat er hard gewerkt wordt en dat de talrijke en op een boogscheut van elkaar liggende kerken en kapellen er de devotie in stand houden...

In het ruime en luchtige gerechtsgebouw (bouwjaar 1952) van deze stad hield de Conferentie van de Jonge Balie zaterdag 4 oktober 1970 haar Plechtige Openingszitting.

Mr. Walter Van Haesebroeck, voorzitter der Conferentie, mocht talrijke prominenten verwelkomen. Onder hen noederden wij: de heer D. Verougstraete, eerste-voorzitter van het Hof van beroep te Gent; de heer J. Matthijs, procureur-generaal bij het Hof van beroep te Gent; de heer W. Brosens, vertegenwoordiger van de Minister van

Justitie; Mr. Achille De Gryse, vice-deken van de Nationale Orde der Advocaten; raadsheer Dujardin; de heer De Valck, voorzitter der rechtbank van Eerste Anleg te Kortrijk, de heer Procureur des Konings Asscherickx, de heer referendaris M. Vandekerckhove; de heer Voorzitter van de Stichting Kortrijk der K.U.L.; de heer Arrondissementscommissaris; de heer Burgemeester der stad Kortrijk, en vele anderen.

Ook de veertien eerste jaars-stagiairs, — een uitzonderlijk hoog aantal voor de Kortrijkse Balie, — werden bijzonder hartelijk door de voorzitter der Conferentie begroet.

« De actualiteit van Montesquieu » was de titel van de belangwekkende openingsrede, die gehouden werd door Mr. Joseph Van Den Broecke.

Het was een keurig betoog in een fraaie taal en een goed verzorgde vorm: Na de keuze van zijn onderwerp te hebben verrechtvaardigd door de overal oploaiende constestatie, die doet twifelen aan de stevigheid der grondslagen van onze Westerse beschaving, zodat het gepast voorkomt zich hierover even te bezinnen, gaf Mr. Van Den Broecke een bondige levensschets van Charles Louis de Secondat, Baron de la Brède et de Montesquieu, om de staatsfilosoof nadien, — aangename oprissing van onze historische kennis, — te situeren in zijn tijd: de absolutistische vorsten op het Europese vasteland, de ontlukende parlementaire democratie in Engeland en de overheersing der Nederlanden, — doch in gelaten tevredenheid — eerst door Spanje, nadien door Oostenrijk.

Enkele citaten uit zijn standaard-werk gaven meteen de grondideeën weer van de auteur van « De l'Esprit des Lois, ou du rapport que les lois doivent avoir avec la constitution de chaque gouvernement, les mœurs, le climat, la religion, le commerce, etc. » — Dit is de niet alom gekende, doch volledige titel!

Om de actualiteit van Montesquieu te beklemtonen verwees de openingsredenaar dan naar de weldaden van de scheiding der machten, hoog geprezen in « L'Esprit des Lois » en grondslag van de constitutionele monarchie, doch waaraan thans zo veelvuldig wordt geknaagd, niet altijd met gelukkige gevolgen. « De sirenenzang van de regerende macht is soms erg verlokkelijk. Het is de actualiteit van Montesquieu dat hij ons wakker roept vóór wij voor de verlokking bezwijken ».

Op deze met aandacht gevolgde en warm toegejuichte openingsrede volgde — vanzelfsprekend — het antwoord van de heer stafhouder Albert De Gryse. In een gemoedelijk betoog feliciteerde hij de openingsredenaar voor de geleverde inspanning, ook al kon hij niet nalaten — trouwens traditiegetrouw — te wijzen op één of ander aspect dat hij graag wat uitvoeriger had willen toegelicht zien.

De tekst van de openingsrede en van het antwoord van de heer Stafhouder zullen in het Rechtskundig Weekblad worden gepubliceerd.

Na een receptie in de wandelgangen van het Gerechtsgebouw werd er 's avonds aangezet aan een uiterst verzorgd feestmaal in het Hotel « Damier » op de Grote Markt.

« Kortrijk » en « Gastronomie » blijken synoniem te zijn! Toespraken tot de disgenoten, — met zelfs een heel begeesterende van een Kortrijks magistraat, die zijn titel van ere-advocaat hoog houdt, — onderstreepden de vriendschap en de gezelligheid, die in het beroep van advocaat, als in geen enkel ander, zo welig bloeien!...

De « bêtisier », zoals men dat te Kortrijk noemt, van Mr. Achille De Gryse had ook dit jaar talrijke leuke fioretti uit processen-verbaal, pleidooien en vonnissen geplukt en het was reeds verschillende uren zondag geworden, toen wij afscheid namen...

Vijfdaagse week in het Gerecht.

Vraag van de heer volksvertegenwoordiger F. Vandamme van 11 september 1970 tot de heer minister van Justitie, en het antwoord van de heer minister, verschenen in de uitgave « Vragen en antwoorden » van 29 september 1970 :

Op bepaalde rechtbanken worden nog tijdens de zaterdagvoormiddag zittingen gehouden. Dit brengt mee dat magistraten, advocaten en personeelsleden op de rechtbank moeten aanwezig zijn.

Waarom wordt de vijfdaagse week op de rechtbank niet veralgemeend ?

Zijn er bepaalde motieven, om op de ene rechtbank zittingen te houden de zaterdagvoormiddag, en op de andere rechtbank niet ?

Antwoord :

Ik neem mij voor bij de volledige inwerkingtreding van het Gerechtelijk Wetboek alle in sommige gerechten op zaterdag nog gehouden terechtzittingen af te schaffen, in de nieuwe bijzondere reglementen van de hoven en de rechtbanken van het Rijk.

RECHTERLIJK LEVEN

Afscheid van de heer Ernest VAN HOUTTE, Hoofdreferendaris der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen.

Wij delen hieronder de tekst mede van de rede die uitgesproken werd door de heer René Goris, Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, bij het afscheid van de Heer Hoofdreferendaris Ernest Van Houtte.

* * *

Indien de bevoegde diensten van het Ministerie van Justitie niet door hun nieuwste besommeringen van hun gewoon doen en laten zijn afgeleid geworden, dan zullen wij binnen een paar dagen in het Staatsblad een bericht kunnen lezen, opgesteld in die discrete, maar luisterloze en enigszins verveelde stijl, eigen aan het etablissement en het zal luiden als volgt :

« Op zijn verzoek werd aan de heer Ernest J. Van Houtte, Referendaris in de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, eervol ontslag verleend uit zijn functies. Hij kan zijn rechten op het emeritaat doen gelden en wordt gemachtigd de eretitel van zijn ambt te dragen ».

En dat zal dan het einde zijn van de actieve carrière van de heer Referendaris Van Houtte, geboren te Antwerpen, bij de aanvang van de eerste herfst van de twintigste eeuw, dat is op 23 september 1900.

De leden van de Rechtbank van Koophandel hebben gemeend dat met bovenstaand bericht niet alles kon gezegd zijn en daarom hebben zij besloten, indien U er dan toch op gesteld zijt, Mijnheer de Referendaris, « op eigen verzoek » afscheid te nemen van ons en van uw ambt, dat zulks niet kon, noch mocht geschieden zonder enig decorum noch zonder enige manifestatie van sympathie.

Wij weten natuurlijk, welke realiteit onder dat officieel eufemisme « op eigen verzoek » gecamoufleerd zit en wij weten ook dat uw ambt U voldoende dicht aan het hart ligt om graag uw talenten ten dienste te stellen van de aanstaande overschakeling van de Rechtbank van Koophandel naar het nieuwe régime. U hebt trouwens aan de voorbereiding ervan medegewerkt en de Consulaire Rechters zouden aan U een uitstekend leidsman in deze aangelegenheid hebben gehad ; maar het heeft niet mogen zijn. De onverbiddelijke ronde van de dagen heeft er anders over beschikt en noopt U van dit lichtelijk ver-

ouderde en enigszins bouwvallige « Grote Huis aan de Britse lei » afscheid te nemen.

Mijnheer de Referendaris, U is vandaag — zoals de Nederlanders het uitdrukken — « de bonte hond » in ons gezelschap. Het is een vroom gebruik bij soortgelijke gelegenheid, de lof van de afscheidnemende te zingen en, in mijn hoedanigheid van korpsoverste, ben ik natuurlijk op zoek gegaan naar feitenmateriaal...

Ik heb een carrière gevonden zo globaal schoon in haar rechtlijnige eenvoud, zo onthutsend vrij van typische maar vaak benevelende details, dat ik een ogenblik met « het geval » verlegen heb gezeten.

De heer Referendaris Van Houtte is namelijk een van die uiterst zeldzame mensen die een delicate en belangrijke taak in hun leven hebben vervuld, maar die er ook tezelfdertijd in gelukt zijn rondom zich de stilte te cultiveren en de discretie te verheffen tot het niveau van een soort Schone Kunst ; in zoverre dat ik tot de conclusie ben gekomen dat, om de lof van de heer Referendaris te zingen, ik moest beginnen met hem te ontdekken... beter nog : « hem uit te vinden » !

En zo kan men dan de heer Van Houtte voorstellen als een geometrische figuur, een romaanse boog, een gotisch ogief, een feilloze kubus, een perfecte sfeer... een mooi stuk gepolijst mahonie, in een woord, iets waaraan ge geen versiersel moogt, noch kunt aanbrengen want dan zou men die fout tegen de goede smaak begaan die de Engelsen karakteriseren met de uitdrukking « gilding the lily ».

Zo is het nu eenmaal, mijnheer de Referendaris : « het scone van natuur passeert toch alle Const ».

Maar ik moet « terug ter zake » !

De jonge Ernest Van Houtte heeft college gelopen te Antwerpen op St. Jans Berchmans College.

Hij behaalde zijn diploma van doctor in de Rechten aan de Universiteit te Leuven, vermoedelijk in het jaar 1923 want, alvorens in de praktijk van de rechtsbeoefening te treden, vond militair Van Houtte nog de gelegenheid om het te brengen tot Reserve luitenant Betaalmeester.

Op 28 oktober 1925 werd de heer Van Houtte aangenomen door de Balie van Antwerpen als stagiair. Die stage volbracht hij in het cabinet van Meester Grijspeerd tot in april 1927. Hij werd nadien medewerker van Meester Mermans, maritiem advocaat, een détail dat een betekenis heeft gehad voor zijn latere loopbaan.

Op 17 november 1932 verscheen in het Staatsblad de aanstelling van de heer Van Houtte als Bijgevoegd Adjunct Referendaris in de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen.

En dan volgen, in rustig verloop, de verdere bevorderingen :

Adjunct Referendaris op 1 januari 1943 in vervanging van de heer Marinis.

Eerste Adjunct Referendaris op 16 maart 1953.

Waarnemend Referendaris, verkozen door de algemene vergadering van de rechters, op 29 juni 1961. En, na een vernieuwing van het mandaat van Eerste Adjunct Referendaris en van dat van Waarnemend Referendaris, werd de heer Van Houtte definitief aangesteld tot Referendaris van de Rechtbank op 23 januari 1965.

In de loop van deze carrière van achtendertig jaren heeft de heer Van Houtte in tal van kamers gezeteld en heeft vooral bijgedragen tot de uitbouw en de verrijking van de maritieme rechtspraak.

Hij heeft dat gedaan met de merkwaardige kennis van het maritieme recht en van de rechtspraak, die hem eigen zijn, maar ook met het doorzicht die de ervaring van de jaren hem had geschonken. Nooit meen ik of zeer zelden werden zijn vonnissen door beroep getroffen en het merkwaardigste ervan is dat ze, kennelijk, niet enkel het

werk zijn van een jurist maar ook van de mens Ernest Van Houtte.

Jarenlang heeft hij tussen ons geleefd en gewerkt. We hebben hem gekend altijd even discreet, even diplomatisch in zijn optreden en onverstoortbaar hoffelijk en minzaam, gezegend ook met een milde zin voor humor, maar ook bijna pijnlijk precies en minutieus in zijn formuleringen.

Maar hij was er ook steeds op bezonnen niemand pijn te doen en wanneer men nu zijn vonnissen herleest, dan klinkt daarin niet de harde stem van de gerechtigheid van de mensen, maar de bijna zich-verontschuldigende stem van het Fatum.

Referendaris Van Houtte was blijkbaar wars van de traditionele rechtszaal, met haar overdadige herhaling van « aangezien... aangezien en nog eens en opnieuw aangezien... ».

Zonder twijfel werd die taal door de tijden geijkt en geadeld, maar ze is hoekig en ongenadig en ze hagelt haar argumentatie neer op de rug van de onfortuinlijke pleiters als een soort bastonade.

Aangezien... aangezien... en ten slotte trekt de rechter, vermoeid, zijn bokshandschoenen uit en besluit « alle verdere besluiten verwerpend, zegt voor recht... »

Niet zó zijn de vonnissen van referendaris Van Houtte!

Bij de aanvang zal men wel eens een eenzame « gezien » aantreffen en bij uitzondering ook wel eens « overwegend », maar dan volgt, in een directe, gemoedelijke stijl, een beleefde zifting van de voorgebrachte middelen en een hoffelijke toelichting van het onafwendbaar besluit, dat nu eenmaal zó moet zijn zoals het is, omdat het nu eenmaal niet anders kan...

Dát is de taal van een sereen hogepriester van het Fatum.

Het is ook de taal van de minzame heer Van Houtte, van de mens Van Houtte, die we hebben leren kennen, hoogachten en waarderen en die we een stille maar oprechte vriendschap toedragen.

Mijnheer de Referendaris, U ziet het, een huldiging door vrienden is altijd en onvermijdelijk een soort « striptease »... Ik hoop dat ik het niet al te bont heb gemaakt en — moest het zo zijn — dan kan ik tot excuus een woord van generaal de Gaulle invoeren: « La nudité convient à une belle personne... ». Alors!

Mijnheer de Referendaris, men heeft ons, lang geleden geleerd, dat de ledigheid het oorkussen is van de duivel. Het is ons niet onbekend dat U het ogenblik hebt voorzien waarop U de strijd met dat oorkussen zou moeten aanbinden. Daarom hebt U aan de kunstbetrachting en beoefening een plaats in uw leven gegeven.

U hebt de schoonheid in lijn en kleur en klank tot een van uw liefste bekommernissen gemaakt.

U tekent, schildert, volgt concerten, geniet van muziek; natuurlijk van klassieke muziek: Mozart, Beethoven, Brahms, Bach... en van die laatste weelde — de muziek — geraakt U niet verzadigd. Daarom hebben uw vrienden van de Rechtbank gemeend U, in dat domein, een aangepast souvenir van onze vriendschappelijke samenwerking te mogen aanbieden.

Het is dan ook een stéréo-platenspeler geworden met de daarbij horende geluidsversterkers.

Ik kan U meedelen dat het object ten uwen huize zal bezorgd worden, maar kan U hier desnoods de eigendomstitel, of liever om in het klimaat van de Rechtbank te blijven, het « connaissance » ervan overhandigen.

« Aangezien » wij tot een besluit moeten komen en « overwegend » dat U zonder twijfel — dank zij uw blakende gezondheid — nog talrijke jaren te wachten staan, eindig ik met de hoop uit te drukken dat dit souvenir U ook nog lange jaren veel kunstgenot moge bezorgen.

En als het voorkomt dat U een kans geeft aan het slotkoor van Beethovens Negende Symphonie, laat het U dan niets dan vreugde brengen...

Vreugde om uw schone, nuttige en vruchtbare loopbaan in de dienst van het Recht in ons Land.

Vreugde om de diensten bewezen aan de rechtspraak van de Rechtbank van Koophandel van uw geboortestad.

Vreugde ook... om de Vrijheid!

En denk dan ook eens aan uwe oude vrienden van de Rechtbank, waarvan, binnen enkele weken een flink dozijn rechters door de Wetgever in de woestijn zullen gezonden worden, natuurlijk « op eigen verzoek ».

Maar de anderen, de jongeren, zullen wel voortgaan om, met overtuigde toewijding, de bedrijfswereld van Antwerpen, in de Rechtbank te vertegenwoordigen.

Zij zullen, onder het nieuwe régime, uw voorbeeld volgen en dat laatste kunnen we samenvatten, in allen eenvoud, zoals U zelf het zou doen, met één woord:

« Dienen! »

MEDEDELINGEN

Internationaal Binnenvaartrecht.

In 1959 en 1967 vonden te Keulen en Rotterdam congressen inzake het internationale binnenvaartrecht plaats.

De deelname aan deze congressen was verheugend groot, en de wens werd geuit, de organisatie van deze congressen meer permanentie te geven.

Als uitvloeisel hiervan werd op 9 mei 1970 te Mannheim een Stichting tot bestudering en bevordering van het internationale binnenvaartrecht opgericht onder de naam: Comité pour l'Etude du Droit International Fluvial « Cédif ».

Bestuur:

In het bestuur hebben de navolgende Heren, die deels reeds bij de organisatie van de congressen in de jaren 1959 en 1967 betrokken waren, zitting genomen:

België: P. Smeesters. - L. Tricot.

Duitsland: Dr. L. Specht. - Dr. H. Wassermeyer.

Frankrijk: Prof. J. M. Bischoff. - R. Garnon.

Nederland: Mr. K. W. Cuperus. - Mr. P. P. Vreede.

Zwitserland: Dr. W. Müller. - Dr. O. Th. Sarasin. - Dr. H. Walther.

Secretariaat:

Het secretariaat van de Stichting is gevestigd ten kantore van de Internationale Vereniging « Het Rijschepenregister », Schiedamsevest 89, Rotterdam.

Lidmaatschap:

Natuurlijke personen en rechtspersoonlijkheid bezittende ondernemingen kunnen zich bij de Stichting « Cédif », via het secretariaat, aansluiten.

Het bestuur hoopt, dat ook organisaties en verenigingen mogen besluiten tot de nieuwe Stichting toe te treden.

Contributie:

De jaarlijkse bijdrage is gesteld op f 20,— voor individueel aangeslotenen, en op f 40,— voor ondernemingen.

Studie-objecten:

Voor de lijst van studieobjecten werden uit diverse landen suggesties ontvangen. Uit deze suggesties is door het huidige bestuur, voor verdere bestudering, voorlopig de volgende keuze gemaakt:

1. De niet-contractuele aansprakelijkheid van de reder.

2. De contractuele aansprakelijkheid, speciaal in verband met de uitsluiting van de aansprakelijkheid voor de nautische fout/navigatie fout/faute commerciale.

3. Berekening van bedrijfsschade bij aanvaring.

4. Rechtverhouding duwboot - duwbak.

Congres - Hearing - Brochure :

Na bestudering van een studie-object zal blijken, of aan de aangeslotenen een samenvatting van het betreffende onderwerp, in brochure-vorm, zal worden verstrekt, of dat over het betreffende onderwerp een hearing of congres zal worden gehouden.

Jaarverslag :

Aan de aangeslotenen zal eens per jaar een verslag worden toegezonden, waarin is opgenomen een overzicht van de verrichte werkzaamheden, met daarnaast een exploitatierekening en een balans.

Dr. L. Specht, voorzitter ; Mr. P. P. Vreede, secretaris ; Dr. R. Th. Sarasin, penningmeester.

**Katholieke Universiteit Leuven.
Faculteit der Rechtsgeleerdheid.
Instituut Constitutioneel Recht.**

Rechten van de mens en personen in openbare dienst.

Studiedag.

**Vrijdag 6 november 1970 : Collegium Falconis,
Tiensestraat 41, Leuven.**

De vraag of en in welke mate personen in openbare dienst het genot hebben van de fundamentele rechten en vrijheden, zoals die met name in de Belgische grondwet en in het Europese verdrag tot bescherming van de rechten van de mens zijn gewaarborgd, stelt bijzondere en soms delicate problemen, waaraan in dit land tot dusver wellicht geen voldoende aandacht werd besteed.

De bedoeling van deze studiedag is die vraagstukken, ten minste in verband met sommige van die rechten en vrijheden, nader te onderzoeken.

Programma.

9.45 u. : Inleiding J. De Meyer, gewoon hoogleraar, Rechtsfaculteit Leuven.

— Les droits de l'homme dans les rapports particuliers de subordination. H. Golsong, hoofd juridische dienst, Raad van Europa, Straatsburg.

10.45 u. : Koffiepauze.

11.00 u. : Geestelijke vrijheden in de openbare diensten. K. Rimanque, geassocieerd docent, St.-Ignatiusfaculteiten Antwerpen : lector, Rechtsfaculteit Leuven.

— Politieke vrijheid in de openbare diensten. R. Baeyens, juridisch adviseur, Europese Gemeenschap, Brussel.

13.00 u. : Lunch.

14.30 u. : Syndicale vrijheid in de openbare sector. R. Blanpain, gewoon hoogleraar, Rechtsfaculteit, Leuven.

— Rechtszekerheid en behoorlijke rechtsbedeling in het disciplinair recht der openbare diensten. G. Craenen, geassocieerd docent, Fakulteit Economische en Sociale Wetenschappen, Leuven.

16.30 u. : Besluiten.

Inschrijvingen worden uiterlijk op 3 oktober 1970 ingewacht op het Instituut Constitutioneel Recht, Collegium Falconis, Tiensestraat 41, 3000 Leuven (tel. 016/29992).

Aan de deelnemers van de studiedag zal een documentatiemap worden ter hand gesteld.

De inschrijvingsprijs, met inbegrip van de documentatie en de lunch bedraagt 300 fr. per persoon. Parkeergelegenheid zal worden voorzien op de « Fabiola-parking », tegenover de ingang van het Collegium Falconis.

De lunch zal plaats vinden in het Groot-Begijnhof nr. 15 te Leuven.

Vlaams Rechtsgenootschap. — Universiteit Leuven.

Het Vlaams Rechtsgenootschap (Vereniging der oudstudenten van de Leuvense Rechtsfaculteit), zond aan zijn leden de hieronderstaande omzendbrief.

Geacht Lid,

Onze jaarvergadering vindt plaats op zaterdag 24 oktober a.s. te 15 uur in het Alumnihuis, Magdalenestraat 51, te Brussel.

Uit het hierbijgevoegd programma moge blijken dat dit jaar gepoogd werd de namiddag zo « open » mogelijk te houden ten einde iedereen in de gelegenheid te stellen de aktuele roep naar groepscreativiteit waar te maken. Daarom werd er dit jaar geen traditioneel banket gepland om de verscheidene jaargroepen en vriendenkringen toe te laten samen hetzij in het Alumnihuis, hetzij elders in Brussel te tafelen.

Tussen drie en half vier kunnen hiervoor ter plaatse konkrete afspraken gemaakt worden. Te half vier zullen vertegenwoordigers van de jongste lichten van oudstudenten hun visie op en plannen voor de vernieuwde werking van het V.R.G. ontvouwen. De beknopte nota die wij U hierbij zenden « Het recht is gedevalueerd » is reeds een aanduiding welke richting ze uit willen.

Tussen half zes en half zeven kan hierover tijdens een coctail nagekaart worden. Te half zeven staat het restaurant van het Alumnihuis ter uwer beschikking. Daarna kan de avond naar eigen inspiratie rondgemaakt worden. Mogen we echter uw bijzondere aandacht vragen voor de uitstekende voorstelling van « Vrijdag » van Hugo Claus door K.V.S.-Brussel (te 20 uur in de schouwburg aan de Lakense straat).

Om een zo groot mogelijk publiek te bereiken zouden we de verschillende jaarverantwoordelijken (expresides, enz.) willen vragen hun jaarbijeenkomsten te laten samenvallen met deze jaarvergadering van het V.R.G. Het programma is voldoende flexibel om afzonderlijk konciabules toe te laten.

Met de hoop U allen, met verloofden, resp. echtgenoten, talrijk in ons ontmoetingscentrum te Brussel te kunnen begroeten op 24 oktober, verblijven wij inmiddels met zeer oprechte hoogachting.

Prof. Dr. F. Collin, ere-voorzitter ; Prof. Dr. A. Prims, secretaris ; Prof. Dr. Z. Van Hee, voorzitter.

Programma.

15 u. : Verwelkoming door Prof. Dr. Z. Van Hee, Voorzitter en gelegenheid tot onderlinge kontaktnamen.

15 u. 30 : « Ons recht is gedevalueerd », visie op en plannen voor een hernieuwde werking van het V.R.G. in het raam van een beweging voor een maatschappelijker recht.

Voorstelling : C. Bevernage, Luk Van den Brande, Josse Van Steenberghe, e.a.

Diskussie o.l.v. Prof. Dr. W. Van Gerven.

17 u. 30 : Coctail.

18 u. 30 : Gelegenheid voor een feestelijk avondmaal in de restaurant van het Alumnihuis.

20 u. : Gelegenheid tot het bijwonen van theatrale vertoningen.